

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă lunară de educație - cultură profesională și afirmare națională

FEMEIA ROMÂNĂ ÎN OFENSIVA MORALĂ.

Nu e lucru ușor să-ți fixezi un subiect potrivit și de actualitate, pentru o publicație periodică, care și-a impus un program de regenerare sufletească colectivă, prin Hristos, așa cum e revista «Flori de Crin». Și nu din motivul că izvoarele din cari se alimentează o astfel de revistă ar fi secăt. Nu. Dimpotrivă, adevărurile pe care își întemeiază activitatea sunt inepuizabile, atât prin diversitatea lor de nuanțe, cât și prin calitatea lor neapropiată și impresionantă, îmbinându-se într-o armonie sublimă, în idealul moralui creștine.

Ce fel de învățături filozofice — creațiuni umane, de origine profană — s'ar putea ridica la valoarea purității spirituale: de-a te ruga în ceasul morții pentru păcatele dușmanilor tăi și a te jertfi pentru aceste păcate?

Cam aceste gânduri mă obsedează când iau condeiul să scriu un articol solicitat de «Flori de Crin».

Subiectul este, ca întotdeauna: *femeia, eterna poveste*, însă nu cea din șlagherele frivole cotidiene, sau din literatura pornografică, scrisă și răspândită de acei cari n'au nimic comun cu patrimoniul nostru scump și cu aspirațiunile noastre naționale; de acei agenți văzuți și nevăzuți, cari în mod tendențios atentează la tineretul nostru, contaminându-i sufletul, pentru a-i distruge și ultimele licăriri de bun simț și-a-l desrădăcina complet din credința și tradiția strămoșească și colectivă a nației.

Nu mă gândesc nici la femeia ștrandurilor de astăzi, care sub masca civilizației false, servește până la extrem cauza sensualismului și, în completa lipsă de pudoare, nu se oprește până la nudism; nici la femeia de pe ecran, care e pusă în mod conștient ca prin o atitudine tipică să diminueze sublimul feminismului în societate; și nici chiar la femeia seratelor, așa zisă »femeia de bune condițiuni sociale«, care își plimbă

formele sale decoltate, mai mult sau mai puțin grațioase, printre bărbați, stârnind în ei, de multe ori, un sentiment de dispreț și disgust. Nici nu mai amintesc de flirturile de toate nuanțele, pe cari le practică femeia civilizației actuale în tot locul, la toate ocaziile și cu orișicine, fără un pic de muștrare de conștiință, pe care și-o calcă în picioare de dragul «femeii moderne». — Nu credeți și Dvs., iubiți cetitori, că între cauzele principale care tind la desființarea familiei creștine, prin divorțuri; legături de căsătorii din ce în ce mai rari; lipsă de copii și desinteresul pentru educația celor existenți; agravarea imoralității, este femeia, prin manifestările arătate mai sus? Eu sunt convins că da.

În mijlocul moralei depreciate, națiunea noastră are nevoie de altă femeie. Femeia ideală în sensul biblic al cuvântului, femeia care trăește întru principiile lui Hristos, virtuoaasă, demnă și păstrătoarea curățeniei sufletului său și al familiei sale mai presus de toate.

Așa după cum ne-o prezintă femeia ideală istoria omnirii și în special trecutul neamului nostru, în care femeia română și creștină a fost un viu exemplu de patriotism și apărătoare a credinței și moralei creștine.

N'aș dori să fiu interpretat greșit. Nu înțeleg neglijarea educației fizice a femeii. Să-și cultive corpul, apropiindu-se cât mai mult de perfecțiune. Cultura corpului să nu se facă însă în detrimentul culturai sufletului. Să se păstreze o armonie de educație sufletească și fizică integrală.

Conducătorii conștiinței ai națiunii nu-și ascund îngrijorarea de marele pericol ce amenință românismul, în urma boalei morale, caracteristica epocii, și au început o ofensivă generală pe toate tărâmurile, pentru ridicarea: culturală; morală; sanitară; economică; financiară, etc. a națiunii, angajând la aceasta ofensivă națională — să'i zicem așa — toate forțele vii ale națiunii.

Era firesc și o datorie a instituției lui Hristos, a Bisericilor noastre naționale să reacționeze. Prin asociațiile bisericești înființate în anii din urmă, cointereesează pe toți românii la opera de reîntoarcerea moralei prin Hristos («A. G. R. U.» și «Frăția ortodoxă»).

Am curajul să afirm însă, că toate străduințele și toate eforturile sunt și vor rămâne zadarnice atâta timp, cât va

lipsi Hristos din familia română și concepțiile nebune de astăzi despre vieță nu se vor înlocui prin sfințenia Căminului familial.

Piatra de temelie, în educația familiară, pentru formarea caracterelor morale trebuie să o pună *Mama*. Orice se va clădi fără această temelie, va rămâne șubred și se va nărui complet la prima adiere de vânt.

Cred că mentalitatea tineretului nostru de astăzi este cea mai grăitoare dovadă a unei educații cu totul greșite, la care familia n'a colaborat, sau a colaborat în mod negativ, împreună cu întreaga ambianță socială, în care îi era dat tineretului să se formeze.

Rezultatul? Il vedem cu toții și ne cuprinde îngrijorarea zilei de mâine.

Pentru aceea pledez cu toată puterea sufletului meu că obiectivul principal în ofensiva morală trebuie să fie femeia-mamă în sensul cel mai sublim al cuvântului.

În această anomalie spirituală în care ne-am degradat, revista pentru care scriu aceste rânduri, răspunde cu multă prisosință și lux de elan rolului ce și l-a impus.

N'am cetit un singur număr, în care să nu se remarce importanța covârșitoare a femeii române și creștine, ridicându-o până la cele mai înalte culmi ale idealismului creștin și subliniindu-se și recunoscând-i-se rolul special ce-l are mama în redresarea și regenerarea moralei, prin educația generației viitoare, ca primul factor al nădejiilor noastre de mâine și perpetuarea vitalității, a virtuților patriotice și creștine în cari trebuie să nască și să crească copiii noștri, ai nației. Căci numai prin alimentarea nației din virtuțile străbunilor noștri, se va putea înălța nația română la locul de cinste, acolo, unde o reclamă importanța și geniul ei tradițional. Eliberată de umilințele și suferințele trecutului, națiunea nu poate fi lăsată pe povârnișul concepțiilor șubrede de vieță.

Acum e anul, exact, am avut prilejul, să adresez în coloanele acestei reviste un cuvânt de chemare către învățătoarele județului Sălaj, cerându-le să se pună în fruntea acestei ofensive. Să se reîntroneze morala creștină și puritatea familiară.

Spuneam atunci de: «apucarea pe drumul dezastrului,

care devine inevitabil. Acest dezastru mai înainte de toate este național și periclitează existența națiunii».

În convingerea mea fermă de-a mobiliza învățătoarele Sălajului la ofensiva morală, în calitatea ce-o aveam de revizor școlar județean, am lansat un apel, din care, gălesc necesar să reproduc un fragment: «Eu o privesc ca cea mai necesară și mai prețioasă hrană sufletească în misiunea profesională și socială a învățătoarei, dată fiind trăinicia temeliei pe care se ridică revista «Flori de Crin»: morala creștină a lui Hristos.

De aceea îmi place să cred că nu se va găsi o singură învățătoare pe teritoriul acestui județ, care ar refuza cuvântul trimis pentru reîntronizarea lui Hristos în inimile noastre».

Bilanțul unui an de zile după acest apel este prea elocvent. Din trei sute învățătoare e prea mic numărul acelor care au făcut ceva în această direcție. Sufletul de femeie și învățătoare a rămas tot refractar.

Se vede că «Magazinul», «Cei cinci Lei» și atâtea alte publicații puse în circulație cu scopul vădit, de a otrăvi sufletul tineretului, ofere învățătoarelor noastre o mai prețioasă lectură decât o revistă feminină serioasă, pusă în serviciul moralei lui Hristos.

Trist fenomen!

Credeți că se mai poate astfel? Fiecare moment întârziat va atrage blestemul nației asupra voastră!

La muncă deci, cu tot sufletul, căci, vi se cere să dați seama înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu.

Doresc să citească aceste rânduri toate învățătoarele și să se pătrundă de adevărurile din ele.

Altfel se declară dușmancele nației și ale Statutului care le ocrotește.

Dumitru Mărgineanu,
inspector școlar.

NOTĂ. Reproducem în întregime articolul de mai sus din revista „Flori de Crin” din Șimleul-Silvaniei, pe care o recomandăm cu toată căldura învățătoarelor noastre ca unica revistă feminină-religioasă din țară. Red.

CANTINELE ȘCOLARE

Obiectul propriu al școlii nu este școlarul, ci copilul, împreună cu toată viața lui. Dacă răsfoim cărțile mai nouă, cari îmbogățesc literatura pedagogică, precum și reviste și articole din ziare cu caracter pedagogic, vedem cum tendința ocrotirii copilului își câștigă din ce în ce mai mare teren. Cu toții avem intuiția, că copilul nu trebuie educat numai din punctul de vedere intelectual, unilateral, ci educația lui trebuie să cuprindă în întregime: educația fizicului, intelectului și moralului. Azi toți pedagogii și oamenii de știință dau un deosebit interes copilului, având convingerea foarte justă, că progresul omenirii nu poate fi realizat, decât printr'o creștere a copiilor în condiții bune. În alte țări, preocuparea celor cari au răspunderea educației copiilor, este continua îmbunătățire a metodei, este lărgirea câmpului de activitate în afară de școală, este o continuă căutare a unui «mai bine». Din astfel de preocupări a reușit și o mai bună organizare a îngrijirii fizicului. E natural, că un bun fizic constituie un punct de plecare pentru clădirea unui solid intelect. Profesorul Thermann într'o lucrare statistică, publicată la universitatea din Stanford, dovedește prin date, că cei mai buni elevi, dintr'o întreagă regiune studiată, sunt acei cu fizicul cel mai bine dezvoltat.

Natural, că pe noi, învățătorii, cari cu drept cuvânt ne putem numi părinți sufletești ai atâtor generații de copii, trebuie să ne intereseze în primul plan chestia ocrotirii copilului și să lucrăm mână în mână cu toți aceia, cari nu ignorează această problemă de o imensă însemnătate pentru viitor.

Rolul nostru nu se mărginește numai de a învăța buchile și de a da educație copilului, ci noi trebuie să îmbrățișăm toate acele probleme, cari sunt în legătură cu prosperarea copilului din toate punctele de vedere. Noi nu putem șovăi o clipă, când ni se cere o muncă în plus, pentruca misiunea ce ne este încredințată să o îndeplinim cu toată conștiințiozitatea.

Subiectul conferinței mele având scopul de a trata despre cantinele școlare, printr'o tangentă trebuie neapărat să

ating și alimentația poporului românesc, căci de-aici pleacă necesitatea de a se creia cantine, care să funcționeze pe lângă școlile primare. Cunoaștem cu toții situația oropsită a bietului țăran român cu câteva decenii înainte, când era robul boerului. Fără să aibă, ca proprietate, un petec de pământ, era silit, împreună cu întreaga familie, să muncească pe pământul boerului, pentru a-și câștiga o bucatică de pâine, cu care să-și tânghească sărăcia de pe o zi pe alta. Aceeași situație tristă era și în Transilvania, unde țăranii români erau iobagii latifundiarilor și ai nemeșilor. E lucru foarte natural, că sărăcia nu poate fi un stimulent, pentru a fi dornic de cultură și știință de carte. Hrana românului de pe atunci era redusă la fasole, varză, bob și mămăliguță, cari nicidecum nu conțin toate materiile hrănitoare absolut necesare organismului. Produsele de lapte, ouăle și păsările erau duse de țăran la târguri, pentru a fi vândute, căci se simțea nevoia arzătoare de bani în casă.

Interésul boerilor și al nemeșilor era, ca să mențină această situație, intolerabilă pentru țăranul român, un timp cât mai îndelungat, care a și dăinuit, cu puține excepții, până în preajma războiului.

Războiul mondial, cu toate urmările tragice, a fost totuși o bună școală, cu deosebire pentru poporul românesc, căci venind în contact nemijlocit cu alte popoare, a putut să vadă gospodăriile îngrijite ale acestora, felul rațional de a lucra pământul, felul de a se nutri, cu totul deosebit de al țăranului român; așa că războiul terminându-se și reîntorcându-se fiecare la vatra lui, a început să se schimbe în multe privințe mentalitatea românului, cu deosebire după realizarea reformei agrare. Acest războiu a fost o experiență pentru întreaga lume, cât de puțin este pregătită masa fizicește.

Dacă poporul român, pe lângă toate neajunsurile de natură economică, financiară, culturală și insuficiență în hrănire, la care au contribuit și posturile lungi prescrise de credință și dacă acest popor totuși a dat dovezi strălucite de eroism și rezistență în războiul pentru întregirea neamului, aceste calități se datoresc vitalității înăscute și moștenite de mult oropsitul nostru popor. Războiul a dovedit cu prisosință și se va dovedi mai vărtos în războiul viitor, care va fi inevitabil, că numai acel popor va putea rezista și învinge, care va fi mai

bine pregătit sufletește din punct de vedere național și unde tinerimea a avut parte de o specială îngrijire fizică. Problema pregătirii tineretului nostru este o problemă vitală, națională. Dacă factorii ereditari sunt prielnici, atunci problema este mult simplificată, totuși greutatea nu dispar în întregime. Ne rămâne să creem un mediu potrivit, care să influențeze într'un anumit fel copilul și să imaginăm activități, cari să-i garanteze dezvoltarea normală.

Cu toate că se obsevă o ameliorare în alimentația românului, totuși această problemă lasă încă mult de dorit și aici revine un mare rol învățătorului și tuturor acelorora, pe cari îi interesează această problemă vitală, ca prin conferințe, cari sunt foarte oportune și cu deosebire prin fapte demonstrative să-i facă să înțeleagă, ce imensă însemnătate are problema alimentației.

Cursurile ambulante de economie casnică, ținute la sate, au dat rezultate foarte îmbucurătoare, căci țărancă română cu cunoscuta-i dibăcie se îndeletnicește cu plăcere în arta culinară.

Nu e nevoie ca să descriu mizeria, ca o urmare firească a războiului, căci dacă aruncăm în juru-ne chiar și o privire superficială, o vedem în fiecare moment și în școală avem ocazie să o privim zilnic.

Pornind dela vechiul proverb roman: «Minte sănătoasă în corp sănătos», acest adevăr ne incumbă o datorie, de a lucra din răspuțeri, pentru a ridica țărancă română economică, căci bunăstarea îl face pe țărancă mai accesibil culturii și civilizației și prin aceasta se va ajunge cu siguranță la o îngrijire părintească, ce trebuie să se dea copiilor și ca creștere și mai ales în privința alimentării, care din cele expuse mai sus, lasă mult de dorit, fapt, care trebuie să ne pună pe gânduri.

Vedem cu toții cum toate statele fac sacrificii enorme, pentru ocrotirea sănătății copilului. Școlile în aer liber, coloniile copiilor la munte și la mare, școli igienice cu tot confortul modern, pentru a face cât mai plăcut și mai folositor timpul petrecut în școală; în fine se înțelege marele rol, pe care copilul de azi, cetățean de mâine, poate să joace în viitor.

Intrucât știm ce importanță covârșitoare are alimentația copiilor, care dacă e defectuoasă, poate avea urmări într'ade-

văr tragice; noi, învățătorii trebuie să luăm toate măsurile, ca copiii din școlile primare să fie salvați din ghiarele mizeriei. Nu toți copiii se bucură de favoarea sortii, de a avea părinți cu dare de mână, iar celor, cari în o vârstă atât de fragedă au avut nenorocirea de a privi mizeria în față, trebuie să le stăm și noi în ajutor, căci altcum ce rost au avut sacrificiile eroilor căzuți pe câmpul de luptă pentru realizarea idealului național, dacă această Românie-Mare va fi lipsită de o populație numeroasă și voinică. Referitor la creșterea copiilor concluziile lui Nicefro sunt puse direct în legătură cu alimentația.

Precum vedem, această chestiune, noi nu o mai putem privi numai din punctul de vedere pur social, ci are și o latură de mare însemnătate pentru vitalitatea neamului românesc. Făcându-se cercetări în țările din apus, s'a ajuns la constatări foarte dureroase și prin statistici rigurose făcute s'a documentat, că sute de mii de copii mergeau nemâncați la școală. Astfel într'o carte apărută în 1910, intitulată «Copilul proletar» de Otto Rühle, acesta constată, că în acel an în Prusia iarna 220.000, iar vara 36.000 copii au mers nemâncați la școală. În Paris s'a constatat, că în 1906 16.131 băieți, 13.393 fete și 10.346 copii dela grădinile de copii mâncau la cantinele cari funcționau pe lângă aceste școli. Astfel realizarea cantinelor a umplut un gol de până acuma. În 1886 organele comunale din Paris au început organizarea sistematică a cantinelor de pe lângă școlile primare. În unele din ele copiii au adus din materiile prime, în altele fetițele mai mari au colaborat prin ajutorul lor la prepararea mâncărilor.

În Anglia legea din 1906 înscrie de drept la cantine pe copiii, cari au fost găsiți de medici că sunt insuficient hrăniți. Astfel acolo o cincime din populația școlară beneficiază de mâncarea împărțită la cantine.

La noi în țară, la îndemnul marelui om de școală, fost ministru al instrucției publice, Spiru Haret, s'a creiat în București o «Societate a cantinelor școlare» cu ajutorul tuturor învățătorilor din România. O informație din 1914 ne arată, că în 1912—1913 s'au servit 107120 porții de mâncare, din care 10362 gratuite. În 1915 M. S. Regina Maria a donat suma de 6000 lei, iar defuncta Regina Elisabeta, a lăsat un legat în folosul cantinelor școlare din București. În 1916 s'a înființat o

cantină la Câmpulung pe lângă gimnaziu, unde mâncau 50 copii, cari locuiau în comunele învecinate și cari din cauza depărtării, nu puteau merge acasă la prânz. Tot acolo mâncau și copiii săraci, cari nu dispuneau de mijloacele necesare, pentru a-și procura hrana în oraș. Războiul a zdruncinat însă mult aceste opere de binefacere. Acum în București »Societatea ortodoxă a femeilor române« apoi societatea: «Indrumarea și ocrotirea copiilor» susțin mai multe grădini și adăposturi, pe lângă cari funcționează și cantine. (Ghidionescu: «Igiena copilului»).

În timpul din urmă Dl Pamfil Șeicaru dir. ziarului «Curentul» a înființat o cantină în careva sector al capitalei înzestrând-o cu toate cele necesare. Acum în București funcționează mai multe cantine, apoi la Cluj, Turda, Salonta, etc.

Problema înființării de cantine pe lângă școlile primare dela sate, nu mise pare atât de grea, ca și la orașe. Trebuie numai puțină bunăvoință din partea învățătorului și a preotului, cari prin cuvinte bine simțite, rostite la biserică și la ședința publică a unui cerc cultural, să apeleze la bunătatea poporului și a simțului de datorie ce-l are fiecare om de-a ajuta pe săraci și credeți-mă, ideea va prinde. Inceputul e greu, însă nu trebuie a ne descuraja la primul inconvenient. Cei mai mulți dintre săteni au vaci cu lapte, pe care nu-l pot valorifica zilnic. Dacă fiecare copil, ai căror părinți au vaci, vor aduce zilnic $\frac{1}{2}$ sau 1 litru lapte, pe lângă mălai sau pâine, problema e rezolvată, căci astfel din surplus vor beneficia și copiii săraci, cari poate au venit nemâncați la școală. Ceașcă încă își poate aduce fiecare copil, iar laptele se poate fierbe în bucătăria învățătorului.

Natural, ar fi mai ideal să primească mâncare caldă, dar ca început recomand acest procedeu, pe care l-am întrebuințat și eu și pe care mai târziu îl putem înlocui, dacă ne vom face rost de surse de venit.

Acum prin câteva cuvinte, am să vă comunic, cum mi-a reușit să înjghebez cantina, care funcționează la Carei, pe lângă școala primară de Stat Nr. 1.

Odată Dl Dr. Tămaș a chemat la o constătuire, care s'a ținut la Primărie, pe intelectualii din Carei, fără deosebire de naționalitate și în fine pe toți aceia, cari se interesează de opera de ocrotire a copiilor, dar foarte puțini au răspuns la

chemarea binevenită a Drului Tămaș. Ideia pe care a preconizat-o Dsa, era ca toți copiii de școală, fără deosebire, să primească în decursul cursurilor o ceașcă de lapte. Natural, că copiii, ai căror părinți se bucură de o situație materială mai bună, ar fi trebuit să contribuie cu o sumă anumită. Din fondul astfel realizat, ar fi beneficiat de lapte și copiii cu o situație materială mai precară. Nu știu, cari au fost motivele, cari au contribuit, ca aceste frumoase gânduri să nu se realizeze.

Ca să fiu sinceră, Vă comunic, că ideia de a înființa o cantină pe lângă școala primară mi-a venit într'o noapte, pe când sufeream de insomnie. A doua zi am comunicat această idee prietenei mele D-na Elena Iepure, rugând-o să colaboreze cu mine. După ce am discutat chestiunea, am adus-o pe tapet la cea dintâiu ședință lunară, comunicând Dlui Director Ioan Cleja dorința noastră, de a înființa aceasta cantină și de a ne îngriji de fonduri. Am cerut să nise pună la dispoziție o cameră, iar eu având o mașină de fiert în plus, am instalat-o acolo. Poate că propunerea noastră a fost privită cu neîncredere, dar noi ne-am pus pe lucru, căci am dorit să ducem la bun sfârșit sarcina, ce ne-am luat-o asupra-ne. Noi am fi dorit să le dăm o mâncare caldă, dar a trebuit să ne restrângem la pâine și lapte, căci am avut multe dificultăți. Am început să colindăm pela toți oamenii intelectuali din Carei, pela toate prăvăliile și în fine în toate locurile unde credeam, că vom putea obține un mic ajutor. Vă spun foarte sincer, că a fost un lucru foarte greu, deoarece în drumul nostru am întâlnit tot felul de oameni, unii, cari erau entuziasmați de realizarea unei astfel de operă de asistență și cari își dădeau o-bolul cu multă plăcere și sinceritate. La alții observam neîncredere și o umbră de îndoială asupra reușitei planului nostru; cu toate aceste contribuiau și ei. Am întâlnit și de aceia, cari nu ne-au primit bucuros, cari se sileau să ne documenteze, că situația financiară e așa de precară, încât le este imposibil să ne ajute. În aceste cazuri, de multe ori, ne uitam cu îngrijorare una la alta, dar totuși fără să ne descurajăm începeam din nou a-i lămuri asupra utilității acestei cantine și în fine reușita era de partea noastră, căci totuși obțineam un ajutor mai mic sau mai mare. În fine am întâlnit și oameni de aceia, cari ne-au bruscat cu vorba. Ne-a cauzat o deosebită bucurie faptul, că s'au găsit unii oameni la cari nu ne-am dus, dar

unde am fost invitate prin cunoștințele lor, ca să mergem dorind a colabora și ei.

Ajutoarele le-am obținut lunar, pe lângă chitanță și con-trachitanță. În anul școlar 1933 - 34 am adunat suma de 15.824 lei bani gata și lapte și pâine în valoare de 5784 lei. Din această sumă am beneficiat de lapte și pâine în fiecare zi de școală 93 copii, începând cu ziua de 4 Dec. și până la sfârșitul anului. Din suma ce ne-a rămas 6064 lei s'a cumpărat o mașină mare de fiert și o mulțime de vase, pentru a funcționa cantina în alt an în condițiuni mai prielnice. Intreaga noastră gestiune din anul 1933 - 34 a fost controlată de Dl Președinte al comitetului școlar: Ignăție Borza și de Dl Secretar al comitetului Augustin Creșpoi.

În Octomvrie 1934 m'am decis să continui activitatea cu cantina și pe acest an pe timp de 6 luni. Cu toate că am rămas singură, nu m'a descurajat munca grea ce am avut-o de a o îndeplini și mai înainte de toate am voit să fac rost de un dulap bufet de care aveam absolută nevoie pentru păstrarea vaselor și de o masă. Am obținut scânduri dela toți depozitarii, iar ce a mai lipsit în număr de 4 scânduri a completat comitetul școlar. Confecționarea bufetului pe care l-am comandat fiind de față Dna Dăscălescu și Dna Cleja; am plătit-o din banii colectați, iar confecționarea mesei s'a făcut gratis la școala de arte și meserii, prin bunăvoința Domnului Bădescu director la șc. de arte și meserii.

Cantina funcționează începând cu ziua de 1 Nov. și primesc zilnic o ceașcă de lapte și o bucată de pâine 90 copii fără deosebire de naționalitate. Începând cu luna Octomvrie 1934 până acuma am colectat suma în bani de 11501 lei bani gata, iar pâine și lapte în valoare de 3603 lei.

Unele vorbe jignitoare, ce mi-s'au adresat la spate, nu le-am luat în considerare, nedându-le absolut nici o importanță. Voiu continua să merg pe drumul designat de mine, având imensa bucurie, că publicul privește cu plăcere eforturile mele dându-mi ajutorul lor. Mai am încă să Vă comunic câteva informații în legătură cu cantina. Mi s'a comunicat din mai multe părți, că unii copii își beau numai laptele, iar pâinea o duc acasă la părinți sau frații mai mici, fapt care ne dovedește sărăcia, care tronează în casele lor. Un alt fapt care îmi produce bucurie este, că mai mulți părinți cu situație materială

mai bună m'au rugat, ca să-le dau și copiilor lor lapte, natural ei contribuind la acoperirea acestor cheltueli. Din aceste două fapte vedem, că și părinții dau însemnătatea cuvenită funcționării acestei cantine, ceace este un stimulent puternic pentru viitor, de-a continua această operă de ajutorare cu mai mare drag, pentru a o putea desvolta în condițiuni și mai prielnice, ca până acuma și rugând pe bunul Dumnezeu să-mi dea ajutorul său și în viitor.

Carei, Februarie 1935.

Georgina I. Zaharia.

MODERNISM ORI APOSTOLAT ?

MODESTE CONSTATĂRI DIN ADUNAREA SUBSECȚIEI.

N'am scris în vieața mea nici o poezie, cu tot elanul de sentimente ce uneori a inundat sufletul meu : n'am scris nici proză, cu toate că am simțit adeseori dureri și bucurii de-ale semenilor mei. Nu, din dorința de a nu blama arta scrisului. Nu știu cum, însă, mi-a venit un îmbold de care nu pot scăpa și ca să mă liniștesc, trebuie să împărtășesc colegelor și colegilor mei câteva constatări, cu gândul ca nimeni să nu se răzvrătească. N'aș vrea să am un accent răuviitor, cu atât mai puțin critic. Totul pentru adevăratul scop al unei învățătorimi pătrunsă de patriotismul sincer.

Ne-am prezentat, rând pe rând, în sala școlii primare și la ora fixată, adunarea se deschide în frunte cu conducătorii ei.

Se conferențiază bine, în cuvinte frumoase și într'o expunere reală de idei.

Mă opresc la un lucru. S'a spus într'o conferință că salariul învățătorilor începători e mic și că acesta aduce mizerie răuplătifului.

Să ne aruncăm privirea printre cei prezenți, pentru a constata mizeria. Genul feminin, în majoritate, este o copie fidelă a artistelor de cinema : sprâncene smulse, fața pudrată și vopsită, la maximum posibil ! Lipseau cele două linii roșii dela ochi în jos, pe spoiala albă și ar fi fost ceva asemănător cu clownii dela circ. Unghișele, frizura și întreaga toaletă e de bal. Suntem la o întrunire oficială — serioasă, ori într'un salon de mode ?

Mă jenează aspectul acestei învățătorimi feminine, ce

mămuțărește și se comportă aiudoma femeilor pierdute! În fața acestei impresii mă gândesc la viitorul Patriei. Sacrificăm și pregătim noi ceva pentru Ea? Elevii noștri au conștiința viitorului soldat, știe că pământul nostru — frumos și bogat — e râvnit de mulți dușmani, ce stau gata să-l răpească iar?

Apoi, lectura noastră e națională-pedagogică, ori teatrală-mondenă, că știm atât de punctuos toate capriciile modei nebune? Femeia, despre care Carmen Sylva zicea că: »țese viitorul neamului,« îl țese cu adevărat sau îl destramă cu adevărat?

M'am desiluzionat observând direcția în care educăm Societatea și felul în care risipim pușinul ce Statul ne plătește! Când avem atât de lungi și multiple pretenții, când nu înțelegem că nu suntem soții nici fiice de prinți, salariul oricât ar fi de mare, nu ne ajunge!

Ce-ar fi fost dacă în locul fantezistei frizuri ne mulțumeam fiecare eu o pieptănătură ordonată care nu costă, în loc de îmbrăcăminte de mătase, un șorț negru, mult mai simbolic pentru o învățătoare, mai practic și incomparabil mai ușor de curățat decât zdreanța din mătase atât de costisitoare (și materia și cusutul) și așa de puțin folosibilă. Ori, dacă aceasta e prea simplă nu e mult superior costumul național oricărei alte toalete? Dar noi nu 'nțelegem, ci când vrem să prezentăm națiunea, cerem costum împrumut, doar nu ajunge vremea, nici banii nu ajung, să ne coasem o ie proprie. Trebuie să ne smulgem sprâncenele, să îmbrăcăm unghiile în lac roșu, trebuie cu multă pierdere de timp, să aranjăm pălăria pe-o ureche și voalul peste ochi, fără de care n'am vedea lumea destul de... frumoasă.

Societatea nu ne pretinde luxul ce se face. În caz că sunt persoane fără nobleță sufletească și nu te apreciază pentru că-ți lipsește modernismul costisitor, se merită să-ți faci dureri sufletești? Nu e nimeni în drept să te critice atunci când te 'mbraci ordonat, dar modest. Nu e politicoș, nici omește cu atât mai puțin creștinește.

Învățătorimea muncește într'o atmosferă nu tocmai igienică, deci are lipsă de alimentație bună și de cât mai dese ieșiri în liber. Decât să facem lux în îmbrăcăminte, e mai practic a ne păstra în bune condiții, ceea ce îmbrăcăm, corpul, spre a dispune de forța necesară apostolatului nostru. Ori dacă nu acesta este idealul tău, la ce te-ai mai ridicat din opincă, tu dascăle, care faci teatru într'o carieră în care Țara plătindu-te, și-a încredințat destinele cele mai sfinte ale Ei.

Emilia Bălibanu n. Robu.

**Contribuții la consolidarea și propășirea vieții
culturale-economice în spirit național
Ideologia Asociației Naționale „Confrăția Română“**

*MOTTO: Virtuți morale și cultură.
Progres în cinste și uniune.
Credință Patriei, iubire.*

IV.

Art. 7. În vederea realizării programului lor cultural, Unitățile se vor servi de următoarele mijloace, pe cari, dacă nu există, le vor înființa.

a) **Biblioteci populare**, cari vor cuprinde: cărți de literatură morală, accesibilă poporului, cărți de cunoștințe și îndrumări practice, de știință vulgarisată, cărți de igienă individuală, socială și infantilă; cărți de agricultură și tot felul de culturi accesibile poporului; cărți juridice cu legile în vigoare ale Țării, din domeniul dreptului public și privat; cărți de istorie națională și universală; cărți de geografie cu toate subdiviziunile acesteia; fizică, politică și economică, cărți de științele fizico-chimice și naturale, cărți de cunoștințe politice și economice, cuprinzând tratatele de pace, încheiate pe urma războiului mondial, tratând despre Societatea Națiunilor, Mica Înțelegere, pactele de înlăturarea războiului, convențiile noastre comerciale și alianțele militare cu alte țări, chestiunile teritoriale pe cari ni-le discută statele vecine, cărți de pedagogie practică; cărți religioase cu tâlcuirea pe înțelesul poporului a învățăturilor creștine; cărți de îndrumări spre comerț, industrie și orice alte îndeletniciri economice; cărți de îndrumări pentru viața conjugală, atât pentru bărbați cât și pentru femei.

Se vor abona diferite publicații periodice, literare, culturale, politice și economice, scrise pentru popor.

b) **Case Naționale**, muzee și expoziții artistice populare, Muzeele vor avea următoarele secțiuni: Istorică, etnografică, artistică și științifică.

c) **Teatre și cinematografe populare**, cu piese și filme instructive. Serbări câmpenești cu program artistic și sportiv.

d) Radio și alte mijloace tehnice de distracție și învățatură.

Art. 8. Comitetele Unităților vor organiza cicluri de conferințe săptămânale și demonstrații științifice, practice din domeniul fizicii, chimiei, științelor naturale, igienei, etc.

Aceste conferințe și demonstrații vor fi urmate de program artistic aranjat cu copiii și tineretul din comună.

Se vor organiza *cursuri și exerciții de limba română literară*, în cadrul cărora vor fi puși să activeze prin prezentare de lucrări scrise și colocvii, asupra unor subiecte potrivite, membrii înșiși ai Unităților.

Aceste exerciții se vor face prin lectură și reproducere liberă a celor citite.

Bibliotecile Unităților vor fi înzestrate cu dicționare universale și enciclopedice ale limbei române. Se vor da îndrumări, oamenilor din popor asupra întrebuirii lor.

Intelectualii membri vor trebui să dea neconținut exemplu de vorbire corectă și literară.

Art. 9. Se vor căuta, potrivit împrejurărilor și alte mijloace de a face poporul să înlăture, din vorbirea sa, cuvintele accentele, sunetele și formele streine sau viciate, din limba română.

Art. 10. În teritoriile alipite și în ținuturile cu situații similare, se va îndruma poporul să nu-și mai numească nici copiii, nici animalele, nici lucrurile, cu numiri neromânești sau necorecte.

Se vor alcătui tablouri de toate numirile streine sau stricate din partea locului, cu paralele de numiri românești corespunzătoare.

Art. 11. Se vor face demersurile repetate până la obținerea unei satisfacții depline pe lângă autoritățile oficiale respective, pentru aprobarea în mod gratuit a schimbării numelor streine de persoane cari aparțin prin obârșie și confesiune popoului român.

Se va urmări deasemenea cu neadormită străduință readucerea la limba română și la una din cele două confesiuni naționale (ortodoxă și greco-catolică) a Românilor cari și-au pierdut, datorită împrejurărilor, naționalitatea și religia străbună.

Art. 12. Se vor romaniza toate numele străine de localități și ținuturi, chiar dacă nu au fost adoptate ca atare de către Administrația Română sau traduse după formele impuse de fostele state dominante.

Art. 13. Unitățile vor organiza cu membrii lor *dotări coruri* cu cântări religioase, cu cântări funebre pentru înmormântări și cu cântări lumești populare, patriotice, naționale și din repertoriul muzicii culte. Vor înființa *fanfare* și orchestre, unde va fi posibil.

Pentru a reuși cu cât mai mult folos în domeniul muzicii, se vor institui cursuri muzicale pentru învățarea și exercitarea notelor.

Art. 14. Tineretul și copiii vor fi inițiați în *dansurile specifice naționale românești*.

Art. 15. *Portul național românesc* va intra progresiv în folosință, în ținuturile unde s'a pierdut, prin îndrumarea poporului spre reluarea lui.

Se va abandona ceea ce este nepractic și neigienic la portul național.

Art. 16. Piesele de teatru pentru popor vor trebui să îndeplinească următoarele condiții:

a) Să fie scrise într'o limbă neaoș românească, corectă și pe înțelesul tuturor.

b) Să fie cu totul lipsite de scene scandaloase, de trivialități, de orice comic vulgar și obscen, de orice tendință care ar atinge bunele moravuri și morală.

c) Să aibă un caracter didactic și moralizator, fără a trece în tendenționism și artificialitate.

d) Se vor preferi producțiile teatrale cu caracter național, patriotic și social.

e) Piesele religioase vor avea locul de onoare întotdeauna în repertoriul artistic-cultural al Unităților.

Art. 17. Se vor organiza *șezători culturale*, mai ales în timpul iernei, cu program literar din operele autorilor populari și chiar din clasicii români și cu repertoriu muzical.

Scopul acestor șezători este: Deprinderea tineretului în obiceiuri bune și instruirea lui cum să se poarte în societate.

Art. 18. Nu se vor admite în întrunirile și șezătorile unităților, sub nici un motiv, jocurile de noroc, prin cari se urmăresc câștiguri materiale, cum ar fi: jocul de cărți, coșcăriile și altele, în cari se poate trișa.

Se vor admite însă jocurile distractive, bazate pe inteligență și dibăcie ca: șahul și asemănătoarele lui, popicele, biliardul, prestidigitațiile, etc., cu condiția de a nu se face pariuri și alte modalități de câștiguri materiale prin ele.

Art. 19. Unitățile vor organiza *excursii* pentru toate categoriile de membri. Se vor vizita fabrici, mine, localități istorice, întreprinderi agricole model, etc. cu scopul de a atrage o învățătură, un beneficiu și un îndemn la activitate.

Art. 20. Conducătorii Unităților vor avea grija studierii aptitudinilor copiilor și tinerilor, pentru a-i îndruma spre ocupațiile cele mai potrivite lor.

Vor preveni și înăbuși, prin mijloace pedagogice, apatitudinile rele. Părinții vor fi puși în curent în toate cazurile și sfătuiți în consecință.

Art. 21. Unitățile vor purta de grijă copiilor orfani fără protecție și săraci, precum și animalelor domestice și sălba-

tice folositoare. Vor opina pro sau contra exploatarea pădurilor din partea locului și se vor împotrivi din răspuțeri la distrugerea lor depe locurile cari n'ar putea să aducă mai mult folos prin alte întrebunțări, sau ar expune regiunea la inundații și prăbușiri de teren.

Vor stărui și chiar vor înfăptui împăduriri pe terenurile improprie pentru cultură și pășune.

Art. 22. La ziua eroilor și alte serbări naționale însemnate, vor organiza în fiecare an serbări ocazionale și pelerinagii la câmpurile de luptă cele mai apropiate.

Art. 23. Fiecare Unitate va înființa, cu necesitate, anale pentru întreg ținutul. Aceste vor cuprinde: istoricul general al localității și regiunii, monografiile detaliate; biografiile persoanelor însemnate din acele regiuni; dări de seamă asupra activității culturale și economice, asupra bogățiilor naturale și posibilității de realizări industriale, comerciale, agricole, înregistrarea nenorocirilor de tot felul și a cauzelor lor; menționarea faptelor mărite, etc.

Art. 24. Unitățile vor proteja monumentele, locurile și obiectele istorice sau artistice; vor înființa *comisii speciale* pentru a se pune în contact cu *Comisia Oficială a monumentelor istorice* și cu alte instituții competente în materie.

Art. 25. Unitățile vor colecționa folklorul din partea locului, atât cel literar cât și cel muzical.

Capitolul III.

Art. 26. *In domeniul sanitar* Unitățile vor da importanța cuvenită asistenței medicale prin înființări de *înfirării* comunale și alte *așezăminte de asistență medicală locală*.

Se vor realiza, toate mijloacele materiale necesare unei asistențe unitare pentru membrii nevoiași, dându-li-se posibilitatea de a munci și realiza prin întreprinderi lucrative, pentru ca, pe calea aceasta, să poată la rândul lor restitui ajutoarele obținute și a sprijini activitatea Unităților.

Capitolul IV.

In domeniul economic, Unitățile își înscriu în program de-
viza: *România și bogățiile ei, ale Românilor. Deaceea ele* vor porni din primul moment al existenței lor, o campanie intensă de realizări economice efective. Vor preconisa și — vor înființa tot felul de instituții economico-financiare bazate pe principiul *cooperăției naționale și al ajutorului reciproc*.

Art. 27. Se vor urmări sistematic înființarea următoarelor instituții și întreprinderi economice.

a) Cooperative agricole pentru desfacerea în comun a cerealelor.

b) Cooperative comerciale de consum.

c) Bănci populare ; societăți de asigurare umană pentru cazuri de accidente prin muncă ; societăți de asigurare și protecția animalelor domestice, a semănăturilor și locuințelor.

d) Societăți de construcții particulare.

e) Obștii de cumpărare și arendare de moșii.

f) Echipe pentru interinderi și exploatare economice.

g) *Echipe de salvare și ajutor* în caz de incendiu, inundații și alte nenorociri.

h) *Ateliere de manufactură și industrie casnică*, cuprinzând : industria textilă, fierăria, tâmplăria, piatrăria, ceramica, etc.

i) Lăptării comunale ; măcelării ; localuri de temperanță cu băuturi nealcoolice.

j) *Orice alte întreprinderi economice* admise de legile Țării.

Art. 28. Fiecare Unitate va institui o *Comisie specială permanentă a esteticei și sănătății publice*. Aceasta va purta grija construcției de case igienice, fântâni (fie publice, fie particulare), canalizări, drenaje, indiguiri, plantații și orice alte lucrări în legătură cu estetica, cu interesele economice comune și cu igiena socială.

În vederea acestora, se vor întocmi *planuri de construcție pentru membrii Unităților* care doresc să-și zidească locuințe, subedificații și instalații gospodărești.

Acestea vor fi întocmite potrivit terenului și poziției în comună.

Se vor întocmi *planuri de ansamblu* pentru întreaga comună.

Art. 28. Se vor institui cu necesitate, următoarele *cursuri* pentru membrii Unităților :

A. Cursuri de contabilitate pentru uzul particular, cu registre, în partidă dublă. Se vor face exerciții și operații reale, evitând cu totul ficțiunile, asupra gospodăriei țărănești în genere și asupra gospodăriei fiecărui membru în parte.

Pentru aceasta, membrii vor da toate indicațiile asupra bunurilor lor și a modului cum le administrează. Se vor arăta marile și nenumăratele neajunsuri economice, provenite din lipsa de pricepere și de orice administrație sistematică, în în-
deletnicirile țaranului român.

Se vor face și exerciții sumare de *contabilitate bancară, comercială și industrială*.

Se va arăta că *cel ce cheltuiește mai mult decât câștigă, fură*.

B. Se vor organiza cursuri practice și exerciții de : agricultură rațională, pomicultură, horticultură, viticultură, plante medicinale, apicultură, sericicultură, piscicultură, avicultură, zootehnie și de orice alte culturi economice, cari se pot realiza cu rentabilitate în ținuturile respective.

În acest scop, se va construi, dacă e posibil, o fermă mo-

del în fiecare comună, cu toate mijloacele și întreprinderile agricole sistematice, necesare.

Se vor înființa, pentru uzul general, *uscătorii sistematice* de fructe, legume, etc., *frigorifere* pentru conservarea produselor alimentare; *cloșitorii sistematice* (cu mașini de cloșit unde va fi posibil); *stupine* cu coșnițe sistematice, *crescătorii de viermi de mătase*; *piscine*; *pepiniere de pomi, viță, legume, plante medicinale, expoziții agricole, zootehnice și de industrie casnică*.

C. *Cursuri practice de menaj și artă textilă pentru fete.*

D. *Cursuri practice de industrie casnică*; cuprinzând toate ramurile de manufactură, pentru băieți.

Art. 29. Cursurile de sub literile A. și B. sunt obligatorii — respectiv accesibile — atât pentru băieți cât și pentru fete.

Pentru frecventarea tuturor cursurilor se vor elibera diplome de promovare și certificate de frecventare.

Art. 30. Se vor institui, cu aprobarea adunării generale, *patru zile de binefacere pe an*, stabilind pentru fiecare anotimp câte una. În aceste zile se vor da ajutoare de muncă gratuită membrilor cari sunt lipsiți de mijloace de lucru, fie că sunt săraci, fie că au suferit pierderi grave în animalele de jug, sau au fost loviți de nenorociri ca: incendii, inundații, etc.

Aceste zile de binefacere nu sunt impuse în nici un fel membrilor Unităților; ele vor fi instituite dacă adunarea generală va crede nimerit aceasta și vor fi obligatorii numai pentru membrii care au aderat de bună voie și prin declarație scrisă, la ele.

Aderențele scrise vor fi obligatorii în permanență sau până la o hotărîre unanimă de a renunța la practicarea lor.

Ele pot să fie reduse până la una singură pe an. În zilele de binefacere, se vor face și *lucrări de utilitate publică*, potrivit anotimpului respectiv. Primăvara, se vor face plantări de pomi și arbori, în cimitire și pe alte terenuri publice.

Se va acorda și școalei, din partea tineretului mai ales, o zi de binefacere. Asemenea, bisericii și casei naționale.

Totul se bazează pe altruismul și generositatea membrilor, în ce privește zilele de binefacere.

Art. 31. Toate instituțiile și tovărășiile, cu scopuri lucrative, puse la cale sau înființate prin Unități, vor avea statute și regulamente interioare aparte, cari însă vor fi alcătuite în spiritul și în litera statutelor, programului și hotărîrilor Unităților.

Art. 32. Acest program general și permanent al Unităților face parte întregitoare din programul «Confrăției Române». El va fi realizat în etape anuale și continuative, dela ușor la mai greu. Nu se va înlătura dintr'insul decât ceea ce este irealizabil în raza de acțiune a Unităților.

Se va stabili la începutul fiecărui an calendaristic un program-etapă pentru anul respectiv, care va continua programul etapă din anul precedent.

M O D E L

de listă de aderență pentru echipele de exploatare și întreprinderi

Domnule Președinte,

Subsemnații înscriși cu mâna proprie în prezenta listă, declarăm în mod solidar că ne constituim într'o echipă în vederea întreprinderii (exploatării)...

Ne luăm totodată întreaga răspundere față de întreprinderea (exploatarea) ce facem și ne vom conforma îndrumărilor și obligațiilor impuse de Unitate.

(Urmează aliniatura listei)

NOTĂ : Acest program general al „Unităților Cult-Econ. Rom.” dela sate, a fost întocmit de autorul manifestului de față, în vara anului 1933, când a înființat primele organizații respectiv „Unități” în mai multe sate din jud. Sălaj. Sătenii au dat dovadă de multă încredere și înțelegere, acceptându-l.

ȘVABII NOȘTRI

(Urmare)

Astfel s'a născut mișcarea șvăbească în comunele noastre șvăbești, la fel cu celelalte mișcări, ivite la toate minoritățile europene. Este interesant de constatat că, pe când în orientul Europei domnește ideia internaționalismului, în celelalte părți ale continentului, naționalismul a ajuns în culminație. Pretutindeni o circulație activă a ideii naționale. Naționalismul este un sentiment înăscut și înseamnă o deosebită iubire, o tragere de inimă față de neamul său, de patrie și în general de tot, ce este în strânsă legătură cu neam și patrie. Războiul mondial a fost cauzat deoparte : de expansiunea economiei și concurs pentru piețele lumii, iar de altă parte : de ideia naționalismului. Urmarea firească a unui astfel de războiu a fost, gruparea popoarelor europene după origina lor etnică. Naționalismul, ca vânt fermecat bătea asupra continentului și minoritățile germane, risipite mai în toate țările europene, cum ar fi putut rămâne neatrinse de acest vânt ?

La 10 Nov. 1918, minoritățile germane din Ungaria, au convocat o adunare națională în Budapesta, alegându-și un consiliu național german pentru minoritățile germane. Statul,

în starea lui de atunci, recunoaște autonomia lor prin legea din 29 Ianuarie 1919, care însă — destul de dureros — nu era respectată de guvernul și organele lui. Din contră, s'a început maghiarizarea numelor cu forță, persecuție după persecuție, unde s'a auzit o manifestație națională de orice caracter. Ca să amintim numai întâmplările cu Dl. prof. univ. Iacob Blayer. Aceasta flacăra a redeșteptării naționale a fraților noștrii, ne-a luminat mintea și ne-a încălzit și nouă inima. Înainte de ne-am fi încadrat în această organizație, ținutul nostru a fost alipit de Statul Român.

Minoritățile germane erau în redeșteptare în toate țările. În Germania s'a înființat V. D. A. (Reuniunea pentru Germani de peste hotare. Verein für Deutsche im Auslande), brațul întins al mamei către fiii ei, risipiți în străinătate. Germania dorește o strânsă legătură culturală și intrucât se poate, economică cu ținuturile locuite de minorități germane. Toate aceste întâmplări, au oprit o mare parte a Șvabilor noștri, pe calea desnaționalizării.

Acuma știm de unde ne tragem, cunoaștem mama noastră comună și leagănul strămoșilor noștri. Noi mergem, ei vin și legătura va fi mai strânsă an de an. Și ce mare durere pentru o mamă, când vede mulți dintre fiii săi, cari nu mai vreau s'o recunoască, fugind după o altă, străină. Mișcarea șvăbească s'a găsit, chiar la început, față în față cu o opunere puternică din partea acelorora, cari nu aud ori nu vreau să audă lozinca timpului. Inima lor este un ghețar care ori nu se topește, nici chiar de căldura iubirii frățești către cei de acelaș sânge, ori se izolează față de aceasta căldură, prin diferite iluziuni, înșelături și amenințări. Acești oameni nu se mulțumesc cu atâta. Ei găsesc diferite moduri și ocaziuni, să acuze pe Șvabi cu trădare, cu necredință, etc. Ai cui trădători suntem și față de cine suntem necredincioși? Oare nu acuzătorii noștri — în cea mai mare parte renegați — sunt trădătorii neamului lor și necredincioșii noii lor patrii?

Un minoritar nu poate să aibă o altă politică, o altă idee, decât a fi fiu credincios al neamului său și cetățean loial al patriei, în care își are existența. O altă politică este greșită și condamnată la moarte. Noi suntem cu cea mai sinceră recunoștință și cel mai profund respect față de vechea

noastră patrie, însă, dacă s'a schimbat situația, noi nu putem avea o altă purtare în actuala noastră patrie, decât în cea de ieri. Cu toate acestea, nu putem nega nici durerile noastre față de procedura forțată, prin care asimilează pe frații noștri de dincolo. Ideile omenеști fac istoria, iar aceasta este cel mai drept judecător faptelor noastre. Viitorul va dovedi corectitudinea gândirii noastre politice.

Suntem Maghiari — îmi zise unul — căci ne-am născut în Ungaria și am fost crescuți în cultura maghiară. Bine, ziceam, atunci fiii noștri, cari se nasc în România și umblă școli românești, vor fi Români. Ba nu, zise el, este vorbă despre trecut! Iată, aci este marea greșală, mai bine, defectul gândirii politice. Aci trebuie să constatăm: ori lipsa logicei în gândire, ori prezența reavoinței. În ambele cazuri e vrednic de regretul nostru. Locul nașterii nu schimbă naționalitatea nemănuia. Țiganul indian, născut în țările Europei, tot Țigan rămâne cu firea lui țigănească. Englezul, născut la poalele Alpilor Austral, tot englez rămâne, cu natura sa caracteristică. Fazanul, adus din jurul Muntelui Himalaia, fazan a rămas și la noi, de câteva secole. Puilul de cuc, născut într'un cuib străin și crescut de o altă mamă, tot cuc rămâne.

Cultura străină și mai ales educația, ne poate modifica într'o măsură oarecare, până și sentimentele inimei, însă, nu ne poate schimba întreaga structură sufletească, calitățile de rasă, cele ale strămoșilor noștrii. Rolul principal îl joacă sângele, ca purtătorul germenilor structurii noastre corporale și spirituale, prin care se moștenesc calitățile de rasă. Sângele nu se schimbă nici prin schimbarea locului de naștere, nici prin educație. Sângele nu-i apă! zice proverbul. Cartoful, adus din America, s'a schimbat mult atât la mărime, cât și la gust, în urma culturii mai rașionale, însă structura lui a rămas ceia-ce a fost, a rămas cartof. Asemenea și vița de vie, adusă din Caucazi. Ea s'a înnobilit prin altoire și cultura pricepută, îngrijită, însă, în structură a rămas ceia-ce a fost.

La încrucișarea diferitelor rase, rasa mai valoroasă pierde din calitățile ei, însă, cea mai inferioară câștigă în unele privințe dar în altele pierde și aceasta. Câștigă în ceia-ce privește capacitatea mintală și rezistența în contra boalelor. Pierde însă din productivitatea la susținerea rasei și degenerază în sentimentele nobile. Știința modernă nu recomandă încru-

cișarea raselor, ci mai mult, innobilirea rasei în cadrul ei prin selecționare. Acest fapt se menține și în viața animalelor și în cea a plantelor. Neamurile, cărora le place asimilarea sângelui străin, au pierdere cu mult mai mare decât câștigul. Actualmente câștig în valoarea numerică, însă, în viitor se va răsbuna încrucișarea, la sporirea cea slabă a generației de viitor. O astfel de națiune, ca să-și susțină numărul, trebuie să asimileze permanent. Neamurile să se susțină în puritatea lor originală, conservându-și calitățile lor de rasă, care să se moștenească neatinse, neturburate prin corcire. Educația falsă nu ne poate schimba naționalitatea. Ne umple inima cu sentimente nestatornice, care se șterg imediat cu venirea la cunoștință de naționalitate. Valoarea statornică, calitățile neamului sunt așezate în sângele, prin care se face moștenirea din generație în generație.

Dușmanii noștri le place să zică următoarele: «După multe greutăți ne-am însușit limba maghiară și acum să ne trudim iarăși cu limba germană uitată deja, iar pe lângă asta și cu limba statului. Două limbi necunoscute, căci limba șvăbească puțin ne ajută, se deosebește mult de limba germană, nici nu este limbă, n'are scriere, etc. etc».

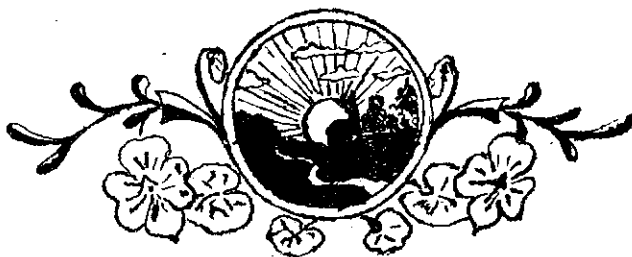
Să examinăm aceste constatări. Ce este limba șvăbească, ce-o vorbim noi? Este sâmbura limbei literare germane, expresiunile, cuvintele ei sunt niște comori, niște pietri prețioase, din care se poate ridica un monument pentru trecutul limbei lui Luther, Goethe și Schiller. Un monument, care să arate generației viitoare limba strămoșilor, cu toate frumusețile ei originale. Frumuseți, care nu se mai găsesc în limba literară, îmbrăcată în haină modernă, «împodobită» de străinisme. Dialectul nostru, numit «șvab-aleman», este vorbit de populația din partea de Sud-Vest a Germaniei, în Württemberg și în ținuturile învecinate. Șvabii sunt rădăcina neamului german, limba lor este fundamentul limbei germane. Dialectele limbei germane sunt foarte variate și se deosebesc mult unele de altele, de multe ori abia se înțeleg între ei. Cauza acestor dialecte este faptul, că Germania nu era unită și astfel, mai în fiecare ținut — pentru sine stătător — s'a format un dialect. Acasă se vorbește în dialecte, în școală se propune în limba literară.

Filologii germani doresc, ca aceste dialecte să fie pă-

strate, și sub presiunea lor, s'au introdus manuale, în care unele lecții sunt scrise în dialectul ținutului respectiv. Dialectele sunt necesare și de o mare însemnătate pentru limba literară, care pornește din ele. Dialectul este mama, limba literară copila ei, care se hrănește din sânul mamei sale. Dialectul nu se dezvoltă, rămâne în originalitatea ei, vorbită mai mult de popor. Limba literară se dezvoltă neconținut, în școli, prin intelectualii neamului. În aceasta dezvoltare, dă loc expresiunilor și cuvintelor străine. Limba literară și-ar desbrăca haina originală, dacă n'ar fi împiedecată de dialecte, care-i infiltrează neconținut din originalitatea lor. Deci, nu putem zice, că dialectul nostru e ceva fără valoare. În Germania o vorbesc 5-6 milioane de oameni. E drept, că se deosebește de limba literară și ne vine cam greu s'învățăm pe lângă limba statului și limba germană. Însă, după păcate trebuie să se țină pocăință. Păcatul nostru, că am lăsat să dea afară din școală și biserică limba noastră strămoșească, cere o pocăință. Copiii suferă pentru păcatele părinților. Pierdem ceva? nu, dar câștigăm, nespuse de mult. Vom ști o limbă universală și limba statului. Ne facem datoria cea mai sfântă față de neamul nostru și de statul în care trăim. Dacă am fi început înainte de 15 ani, am fi trecut toate greutățile.

Să nu mai stăm la îndoială, să nu ne mai certăm! La muncă și vom învinge! Neamul nostru, care a contribuit cu atâta la cultura universală, limba noastră, în care sunt scrise atâtea opere minunate și care o vorbesc sute de milioane pe toată lumea, nu merită să continuăm un proces contencios, pentru un ordin ministerial binevenit.

Gheorghe T. Jussel
inv. dir.

PĂDURILE ȘI INSĂMNĂTATEA LOR

Una din bogățiile țării noastre au format-o și o formează și acum, dar în mai mică măsură, pădurile. În vremile trecute existau pe pământul nostru codrii cu o extenziune despre care poporul spunea că n'au margini, cum erau de ex. Bucovul din Bucovina și codrul Vlăsiei din Muntenia. Dela Bucov se spune că se trage numele Bucovinei. Frumoase erau pădurile mari de stejar și fag din coastele și poalele munților cum și pădurile de brad. Prin ele umblau Alecu Russo și Vasile Alecsandri după culegerea poeziei populare, amuzându-se Alecsandri de poezia poporană delă Baciul Udrea din Munții Ceahlău, adunând-o cu multă îndeletnicire. După ce a auzit «Miorița» cântată de acest Baci din fluer, a scris-o și de atunci a început să culeagă comorile sufletului săteanului nostru.

Acești codrii de cari ne amintim, au servit de adăpost strămoșilor și moșilor noștrii, în vremuri de restriște. Când apăreau năvălitorii streini, românii își luau avutul lor pe care-l puneau în care, de obicei în care cu 2 roate, cum erau pe atunci ca să fie mai ușoare și apucau calea codrilor în care se ascundeau. Acolo pe lângă vatra focului începeau să cânte, să jelească după câte un fiu al lor, sau rudă căzut în luptă, sau să cânte vitejia vreunui erou, luând astfel naștere doina și poezia poporană în general. Pădurile au fost mijloc de inspirație pentru poeți, cum este Mihail Eminescu (Ce te legeni codrule). Ștefan cel Mare a folosit copacii ca armă de luptă în codrul Cosminului, iar Mihai Viteazul numai datorită pădurii de prin preajma Văii-Călugăreni a putut să sdrobească o armată turcească destul de mare.

În istoria neamului românesc, ele au fost subterfugiul românilor când erau prigoniți pentru plata dărilor nenumărate. Haiducii cei distrugători de Greci învechiți în rele, în păduri aveau locuința.

Darurile acestea ale naturii, au fost numai o mică piedică prin desimea lor și mărimea lor, la legăturile de orice categorie — culturale economice, etnografice, etc. — așa că

Bogdan Vodă numai prin trecătoarea Prislop a putut să descalice din Maramureș în Moldova de astăzi. Totuși mai bine a fost așa, pentru că prin neputința de a străbate cu ușurință prin ele, au fost un obstacol de-a gata pentru năvălirea cu ușurință a dușmanilor, așa că Bogdan-Vodă a putut să ție piept Ungurilor și să întemeeze Moldova ca stat independent. Din pădurile de prin prejurul Posadei, Basarab-Vodă domnul Munteniei n'a fost observat de Carol Robert și de acolo a ieșit ca din pământ, aruncând bulgări de piatră asupra armatelor maghiare pe care le-a sfărâmat. În pădure își scăpau viața cei trei martiri români «Horia, Cloșca și Crișan» dar au fost trădați de niște țărani pentru galbeni.

Batrânii povestesc că acum câteva decenii, ploile cădeau mai din abundență în timpul verii, inundații și revărsări de ape nu erau așa de multe și dese, iar când venea primăvara, aerul avea o acuratețe de nedescris, izvoarele de apă erau mai dese, turmele de oi mai multe.

Frumoasă amintire, dar în timpul de față nu mai sunt fenomene similare, deoarece sursa dătătoare de viață lor — pădurile — aproape că se vor nimici peste câțeva vreme. De când lumea s'a civilizat din ce în ce mai mult, s'a deșteptat, a ajuns pe o treaptă cultă mai superioară trecutului, născocind cu mintea invenții cari au adus pe deoparte, foloase permanente, iar pe de o altă parte temporare. După războiul mondial s'au ivit atâtea goluri în orice ramură, dar mai cu seamă în ramura economică-financiară, trebuind ca să se umple spre a nu avea repercursiuni mai grele. Pentru aceasta comerțul s'a intensificat, asemenea industria cu ramurile ei; forestieră, a hârtiei, celulozei, spiritului metilic, etc. produse ce se scot numai din lemn, a căror materie brută o formează lemnul.

Impuținarea pădurilor, cari s'au tăiat pentru multiplele întrebunțări ale lemnului, cât și pentru înmulțirea locului de muncă agricolă a adus și multe neajunsuri traiului nostru. În ele creșteau ferigele din cari se scoate o doctorie distrugătoare de viermi intestinali (limbriicii și panglica). Rizomul lor este bogat în această doctorie. Frunzele căzute prin autotomie, prin putrezire formau pământul negru sau humusul foarte bun pentru agricultură. Nu mai pomenim de animalele sălbatice ce trăiau și mai trăesc prin ele, aducând foloase prin pieile, blănurile lor, comerțului. Ploile cădeau din belșug pentru că norii

erau atrași de ele contribuind la formarea lor prin vaporii de apă ce-i elimină prin transpirație. Așa se explică de ce ploile cad mai dese împrejurul pădurilor și pe munți. Aerul era curat și plin de ozon.

Locurile despădurite și devenite agricole sunt bânuite în vremi de ploi torențiale de acele curgeri de apă repezi de pe coaste, numite torenți, cauzând pagube atât muncilor de pe coaste, cât și celor de pe marginea lor, acoperindu-le cu mărul cărat de pe deal. Pădurile împiedică acești torenți, apa scurgându-se încet la vale printre frunzele căzute jos și printre cele de pe copaci, putând să se infiltreze în pământ și să iasă la poalele dealului sau muntelui prin țâsnire sub formă de izvor. Pământul coastelor despădurite, devine uneori imposibil de muncit, fiindcă rocile de pământ calcaros sunt dizolvate de apa de ploae încărcată cu bioxidul de carbon luat din atmosferă, se prăbușesc sau lunecă la vale pe deasupra locurilor argiloase.

Respirația copacilor prin frunze, face ca pădurile să curățească continuu atmosfera de acidul carbonic dăunător vieții noastre. Luând din aer ziua bioxidul de carbon ce le trebuie la asimilație și dând afară oxigenul numit ozon, primenesc puternic aerul. Ozonul este un mare dușman al microbului tuberculozei. S'au dus aproape teii din florile cărora se face ceai pentru răceală, s'au dus stejarii și fagii din ghinda și jirul cărora se hrăneau numeroși porci.

Iată pentru ce trebuiesc menținute pădurile. Deosebit de rolul ce l-au jucat în istoria poporului nostru chiar dela închegarea lui, de ele se serviau creștinii în catacombe ascunse în mijlocul lor, ca să-și fie credința; Decebal numai cu o pădure pe care a tăiat-o, lăsând copacii cu trunchiurile în picioare numai cât omul, a putut după ce a îmbrăcat în chip de soldați să sperie pe vitejii Romani și să încheie pacea de care-i era rușine lui Traian. Ele au o însemnătate și pentru viața noastră, răcorind atmosfera și îmbălsămând aerul cu mireme plăcute mirosului. În timp de război sunt căi de înaintare acoperită. Să pornim deci la propagarea reîmpăduririi.

P. Buzescu.

ACTIVITATEA EXTRAȘCOLARĂ**ȘEZĂTORI CULTURALE CU ELEVII ȘI ADULȚII.**

*Conferință intimă ținută în șed. cerc. cult. „N. Bălcescu”
în com. Leșmir.*

În fiecare individ încă dela vârsta copilăriei, când începe să-și dea seama de mediul înconjurător în care trăește, este înăscută în el curiozitate de a cunoaște — mai întâiu pe cei din jurul lui și mai târziu tot ce vede el în această natură. Această curiozitate nu este altceva, decât o manifestare a sufletului sărac, a sufletului flămând.

Pentruca un organism să-și păstreze vitalitatea, — să poată trăi, are nevoie să-și absoarbe hrana din mediul înconjurător, tot astfel se întâmplă și cu sufletul. Mediul în care trăește copilul până la vârsta de 7 ani, caută să-i satisfacă curiozitatea într'un fel, sau altul, caută să-i dea sufletului său o hrană răcoritoare sau otrăvitoare. Superficialitatea cu care a fost satisfăcută curiozitatea copilului în epoca preșcolară și drumurile — multe greșite — pe cari a fost îndreptată, ne dă mult de muncit. Venit copilul la școală o lume nouă i se deschide; lumea cărții, lumea ideilor. Natura lui, constituția lui slabă, plăpândă, nu poate duce această greutate și înstrăinarea în care se găsește îi omoară curajul.

Manualele de școală îi sunt dragi la început, le răsfoește cu înfrigurare ca să vadă «chipurile» fotografiile din ele.

Când ia pe umerii lui idcia i se pare greu și s'ar poticni dacă învățătorul — conștiu — nu i-ar veni în ajutor. Tocat mereu la cap cu aceleași noțiuni, sub aceiași formă, copilul se plictisește, și o ură în sufletul lui se naște, contra mediului în care este prinsonier, și contra cărții lui, elaboratoare de atâtea reguli — și mai târziu în contra fiecărei cărți. Nu va veni la școală ca să-și hrănească curiozitatea sufletului, ci imboldit de părinți la cari le vor da ghionturi amenzile.

Scăpat depe băncile școalei, copilul va pleca cu o ură contra ei, contra cărții pe care o va disprețui, o va arunca, și nici nu va voi să știe de existența lumii din ea. Un mare

rol a jucat în evoluția omenirii cartea, ideia. Sub diferite forme a făcut evoluții cu pași repezi, a făcut răsboaie și revoluții.

Fiecare individ vede mediul înconjurător, prin prisma lui proprie. Cum ar fi evoluat știința, dacă acestea vederi personale nu se ciocneau sau armonizau? — Cu siguranță că azi am fi mult în urmă. Și mijlocul (mort), prin care se pot comunica sentimentele, vederile personale — ideile — este scrisoarea, este cartea. Lumea cărții este interesantă, variantă, și un bun ogor, care a dat și va da, roade bune. Din această lume s'au împărtășit popoarele cu cultură mai înaintată, cu o sete, care le-a făcut să ajungă pe scara evoluției, acolo unde sunt. În urma războiului mondial și mai ales în timpul ministeriatului marelui și regretatului S. Haret, glasuri nobile românești se auzeau din toate părțile, «dați poporului cultură, dați poporului cărțile de care are nevoie, dați-i hrană sufletească». Și s'a dat; dovadă că a început să răsară bibliotecile, casele de cultură, cooperativele, ca florile primăverii. A urmat apoi desamăgirea. S'a constatat că la această apă a tămăduirii nu se înghesuie decât foarte puțini, și multe din cărți și azi zac necitite în rafturile bibliotecilor. Chemarea noastră a înv. este să suflăm praful de pe ele, să le dăm viață, să le facem să trăiască în sufletele celor ce le-au uitat și ale celor ce vor să vină. Avem chemarea să ridicăm scânteia dzeiască, din încătușările lumii, — ca să fim vrednici de înaintașii al căror titlu îl purtăm.

Idealiști dornici de muncă, vom căuta să răspândim cât mai multă lumină în jurul nostru, utilizând toate mijloacele, în vederea realizării scopului sfânt urmărit prin școală.

Pe umerii tineretului se reazămă fericirea viitoare a Țării. Noi suntem chemați să-l formăm încă de mic prin instituția pusă la îndemână, prin școală. Mijloacele ce ne stau la dispoziție în vederea acestei realizări, este instrucția. Această instrucție ce se face azi încă în multe școli românești se bălăbănește, mergând pe drumuri prăpăstioase, omoară individualități sau le pune într'o situație critică.

În urma circulării Ministeriale, — să se organizeze șezători culturale, un nou teren i se oferă învățătorului, în vederea realizării scopului, pentru care este chemat. Valoarea șezătorilor culturale — afirmând fără exagerare — este la înălțimea tuturor materiilor prevăzute de programa analitică.

Acestea oare de șezători nu fac altceva, decât armonizează materiile de învățământ, le face mai atractive, mai trainice și mai mult, cizelează suflete. În statele cu o cultură mai înaintată, Franța, Anglia, dar mai ales America, unde șezătorile culturale sunt în plină dezvoltare, se văd rezultatele frumoase la cari au ajuns. Ce mulțumire trebuie să simțā acei copii americani, și ce suflete mari și nobile o să aibă mai târziu, cari au bibliotecile lor, cinematografele lor și reviste redactate de ei și pentru ei. Dar ce fericiți vor fi copiii noștri când vor simți în școala hulită de părinții lor, un colț din casa părintească, când vor vedea în învățătorul lor o bunică, care deși nu-i ia pe genunchi, dar le spune o poveste cu un glas dulce, transportându-i în alte lumi, cu alți oameni mai perfecți, mai viteji, mai miiloși și mai drepți, ca și cei ce trăesc pe planeta noastră. Cu gura căscată va asculta și după ce va ieși afară, îl vei vedea călare pe un băț în loc de cal, cu coif de hârtie în loc de cel de bronz a erouului din poveste, și cu sabie de lemn, mergând să elibereze pe surorile lui dela alți copii, cari vor fi smei.

În câteva momente am pus în activitate personalitatea copilului, scormonind curajul și dorul de răsbunarea celor iubiți de el. Din alte povești vom desprinde altceva; dar fără rezultat real, nu va rămānea nici una. Pe lângă că vom desvolta în copil diferitele sentimente (național, religios, patriotic) fără să știe el, îi vom canaliza activitatea spre izvorul de unde vin acestea povești spre lumea cărții, care va deveni mai târziu un obicei, și pe urmă o necesitate.

Convinși de importanța acestor șezători, să căutăm să le facem să trăiască la școlăle noastre, organizându-le. În ceea ce privește organizarea lor sunt două păreri:

- I. Organizarea de șezători culturale cu fiecare clasă și
- II. Organizarea lor cu toate clasele la un loc.

Și una și alta din acestea păreri are avantajile și dezavantajile ei. Prima are avantajul de a da posibilitate înv. să-și cunoască mai bine elementele, să emuleze cu alte clase chiar superioare. Se lovește însă de inconvenientul că nu în fiecare comună sunt atâtea puteri didactice, câte clase sunt. Apoi această izolare cu fiecare clasă iarăși nu i-ar da posibilitatea să aranjeze programe bogate, având puține elemente.

A doua părere are avantajul că înv. singur în comună

va face economie de timp și va putea face față și programei analitice supraîncărcată. Inconvenientul însă este, că se omoară individualități, cel mic ne-având puterea de concepere a celui mare — și atunci să nu mai organizăm șezători culturale? Calea mijlocie e cea mai bună. Atât comunele cu mai multe puteri didactice cât și în cele cu una singură. Adică se vor organiza șezători culturale săptămânale cu fiecare clasă, și lunare cu primele 4 clase aparte și cu restul de 3 clase iar aparte.

Nu vreau ca prin cele expuse să dau norme de organizare, că nu se potrivesc în tot locul, ci rămâne această la latitudinea și dibăcia fiecăruia. Odată organizate ideal ar fi ca să facem din ele stat în stat; adică să se procedeze la întocmirea unor statute, la alegerea unui comitet și să punem pe umerii elevilor — celor mari — conducerea, iar înv. să figureze numai ca îndrumător.

După programul lor și evenimentele din cursul anului, șezătorile culturale se împart în: șezători culturale ordinare, și ocazionale. Cu ocazia șezătorilor culturale elevii cu ajutorul înv. vor căuta să întocmească un program, care va cuprinde orice bucați, cari ar putea contribui la dezvoltarea facultăților sufletești ale copilului. Natural vom căuta ca programul întocmit să fie variat, și în raport cu dezvoltarea intelectuală a membrilor. Cu ocazia venirii Crăciunului, a Paștelui vom căuta să întocmim un program și după anotimp. N'are nici un rost ca la serbările naționale, la zilele mari ale Neamului românesc să umplem programul cu «discursuri» ocazionale, ci să aranjem program în așa fel ca din el să reiasă însemnătatea evenimentului serbat. Să ne întrebăm noi: cu ce am rămas din sărbătorirea a atâtor zile de 10 Mai, 1 Dec., Ziua Eroilor și alte zile însemnate în istoria neamului românesc și sfinte pentru noi?

Putem spune cu conștiința împăcată că aproape cu nimic. Vina nu este a noastră, ci a celor, cari au aranjat serbarea, a celor ce au întocmit programul, pentrucă l-a umplut cu discursuri lungi, înțelese numai de orator, iar noi ca să nu-l împedecăm, am fost țintuiți pe scaune și unul mai mare (inv. pedagog) făcea pe jaudarmul cu un deget amenințător deasupra noastră.

În felul acesta nu se înscrie însemnătatea unei zile prin

vorbe goale; ne trebuie ceva palpitant, ceva ce să ne emoționeze și acest ceva, este arta poezilor, arta scriitorilor de a reda acestea evenimente trecute. Cu ajutorul acestor bucăți vom ajunge să vărsăm în sufletele micelor vlăstare dragostea față de cei ce s'au dus și față de ceia ce ne-a lăsat prin atâtea jertfe. Cu capetele plecate vom merge la mormintele lor, le vom aduce sentimentele noastre de recunoștință, iar acolo unde acestea morminte lipsesc, în cadrul șezătorilor culturale vom sădi pomi, cari vor vorbi vremi și urmașilor despre ce am fost.

Șezătorile extraordinare — după cum am spus, nu se deosebesc decât după program, care va fi mai bogat mai bine pregătit. Vor fi acestea șezători un fel de curse cu ajutorul cărora îi vom prinde pe cei rătăciți. După terminarea claselor copilul merge acasă și nici nu vrea să mai știe de școală. Cu ajutorul acestor șezători extraordinare, îl vom recăpăta și încetul cu încetul se va naște în el dorul de a se produce, de a spune și el ceva și se va oferi. Bucurându-ne de această ofertă îl vom lua și pune la locul lui. Având elemente capabile și cu dragoste față de munca de ei aleasă, vom lărgi cadrul șezătorilor aranjând serbări, cu coruri, excursii în alte comune, serbări, etc.

În comuna noastră apoi acestea șezători vor deveni magnetul, prin care vom atrage toată suflarea lipind-o de noi și de școală și o vom forma după bunul nostru plac.

Când iarna vieții ne va flutura pe frunte văzându-ne satul format după idealul nostru, vom putea muri liniștiți zicând: «Acum slobozește Doamne pe robul Tău în pace că văzură ochii mei mântuirea României Mari».

Gheorghe Bălăneanu

în. Com. Camăr.

CĂRȚI-REVISTE

CĂRȚI:

— *Ioan Georgescu*: Bisericele Românești — anchetă — Editura „Vestitorul“ Oradea 113 pag. 30 Lei.

Aceasta broșură dedicată Preoților Români, „cari zilnic se roagă și aduc jertfe pentru unirea tuturor“ oferă cetitorilor un foarte prețios material relativ la unirea celor două Biserici naționale. Cele 40 răspunsuri, publicate în broșură la ancheta întreprinsă de autor, sunt date de profesori universitari, scriitori și alte personalități de conducerea vieții spirituale și publice. Părerile sunt diferite și interesante. Din ciocnirea ideilor ce se desprind din aceste răspunsuri, se întrevede calea adevărului.

Autorul conchide că pentru înfăptuirea Unirii ne trebuie „un geniu și un sfânt“. Mai mult un sfânt decât un geniu. Sunt doar atâtea genii „pustii“... toți Românii trebuie să se roage: „Dă-ne Doamne, un mare Sfânt!“ El va înfăptui, de bună seamă, ceea ce alții abia îndrănesc să dorească“.

Iată punctele anchetei.

1. „Găsiți oportună acum, după înfăptuirea unității noastre politice, o încercare de unire a celor două biserici românești: cea ortodoxă, proclamată dominată prin articolul 22 din Constituția actuală și cea unită sau greco-catolică, recunoscută și ea ca biserică na-

țională prin același articol de Constituție?“

2. In ce *sens* cugetați că e bine să se facă aceasta unire: orientând viața sufletească a întregului neam românesc spre orientul greco-slav sau spre occidentul latin?“

3. „Care credeți că ar fi *consecințele* culturale, morale, religioase ale noului act?“

4. „Care sunt după părerea Dumneavoastră *pedecile* esențiale ale înfăptuirii acestei unități, precum și *mijloacele* potrivite pentru înlăturarea lor?“

Problema bisericeii naționale ne interesează și pe noi de aproape, care avem un câmp comun de activitate cu slujitorii bisericeii: să servim cu toții la altarul națiunii pentru promovarea aspirațiilor morale și intelectuale.

De aceea, broșura „Bisericele Românești“ n'ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă școlară. (d. m.)

— *Gavril Ursu*: *Dicționar Enciclopedic Administrativ*. Tipografia „Cartea-Românească“ Cluj 1935. Prețul 550 Lei. La toate librăriile.

Intr'un volum de 569 pag. autorul a adunat și a sistematizat un material foarte vast și variat, merit să lămurească pe toate fețele, labirintul administrativ. După o muncă neîntreruptă aproape șapte ani — după cum o mărturisește d-sa

-- și ajutat de o experiență administrativă de 15 ani i-a reușit să scoată la lumină o lucrare neprețuită nu numai în mâna funcționarului administrativ, care o poate utiliza, în tot momentul, ci prin această lucrare se umple un gol, de mult simțit, în literatura noastră culturală. Ea constituie o adevărată enciclopedie, îmbrățișând și lămurind probleme din toate domeniile.

Pe lângă noțiunile de administrație generală, cuprinde dreptul administrativ, cu toate ramificațiunile sale, cu întreaga procedură administrativă. Drept constituțional, dreptul jurisprudențial, dreptul și procedura polițienească, poliția judiciară, vechiul drept român. Contabilitate, finanțe, statistică, industrie, comerț, muncă, agricultură, urbanistică, medicină legală, științe sanitare, veterinare, sociologie. Noțiuni de drept penal, drept civil, drept comercial și procedurile lor, puse la curent cu principiile nouilor proiecte de coduri. Dreptul internațional, canonic, economie politică, organizarea tuturor Statelor străine, etc.

În special remarc ca o valoare importantă pentru corpul didactic, datele statistice etnografice și demografice relative la localitățile mai însemnate, sate și orașe. Județele cu suprafața, numărul locuitorilor, numărul comunelor și densitatea populației la 1 km. p.; evoluția populației, a producției etc. după cele mai recente statistici.

Intreg materialul este aran-

jat alfabetic și o execuție tehnică ireproșabilă.

Autorul poate avea satisfacția deplină că munca sa lungă, temeinică și migăloasă a atins cel mai înalt succes moral. „Dicționarul Enciclopedic Administrativ“ servește ca o formidabilă armă de luptă în opera de consolidare culturală a Statului în mâinile tuturor aceluia ce vor și știu să lupte pentru aceasta consolidare.

De aceea recomand cu toată căldura aceasta lucrare prețioasă pentru bibliotecile școlare. (d. m.)

— *Elena Dr. Aciu n. Fabian*: 1. *Cuiburi*, piesă ocazională de Paști pentru copii de la grădinițe cu cântece și dansuri în 3 acte.

2. „*Țara mea*“, poem alegoric cu cântări și dansuri pentru copiii dela grădinițe și școli primare, într'un act cu două tablouri.

Produsele literare ale d-nei E. Dr. Aciu în domeniul teatrului pentru copii sunt răspândite și mult apreciate. Ele se joacă cu mare succes la școlile primare și secundare.

Ideea de-a scrie și pentru grădinile de copii, este dintre cele mai fericite și bine venite. De aceea d-na autoare e vrednică de recunoștința tuturor aceluia cari au sfânta misiune de-a supraveghea și forma sufletul copiilor în spiritul și principiile moralei creștine pentru formarea *caracterelor* de mai târziu.

Acest merit îl are nu numai pentru idee dar mai vârtos pen-

tru forma subtilă și talentul literar ce se desprind din lucrările amintite.

Subiecte prinse din intimitatea sufletului copilăresc și redată cu multă artă și măiestrie aceluiaș suflet de copil pentru a-l face să se simtă într-o atmosferă de vioiciune și ascensiune morală, spre un dulce optimism. Sunt perle neprețuite în fundamentarea vieții sufletești a copilului.

Broșurile „*Cuiburi*” și „*Țara mea*” se înșiră cu demnitate și în toată splendoarea lângă următoarele teatre ale autoarei:

„*Ileana Cosinzeana*”, „*Bunica*”, „*Maial*”, „*O șezătoare*”, „*Inimi nobile*”, „*Buchetul*”, „*Casa fermecată*”, „*Romana*”, „*Din istoria Neamului*”, „*Rasamunda*” și „*Țara mea*”.

Se pot procura la autoare: Cluj, str. Catedralei 1. (d. m.)

— *Ilie I. Mirea*, învățător Brăila, „*Manualul Serbărilor Școlare*” vol. II. Editura „*Cugătare*” București IV. Str. Mănăstirii, 23. — 223 pagini 50 Lei. Cuprinde: Conferințe, muzică, dansuri și recitări pentru cinci serbări școlare complete: I. Serbarea Paștilor (Primăverii). II. Sădirii Pomilor. III. Independenței (10 Mai) IV. Ziua Eroilor și V. Serbarea incheerii anului școlar.

Aceasta broșură atât de utilă și indispensabilă fiecărui învățător, se recomandă dela sine. Ea este continuarea părții I. care a umplut un mare gol.

Dl. I. Simionescu, profesor universitar o apreciază prin următoarele cuvinte:

„Partea a II-a continuă pe

cealaltă; va găsi, sunt siguri, aceeași bună primire”.

„În acest chip dl. *Ilie I. Mirea* a săvârșit o faptă bună, dând puțința colegilor săi, ca la serbările școlare să facă un program metodic și prin această atractiv, deci de folos pentru mulțime”.

„Din parte-mi, nu pot decât cu toată sinceritatea, felicită pe autor, dorind cât mai largă răspândire, bine meritată, lucrărilor sale”. (d. m.)

REVISTE:

— „*Vatra*”, revista învățătoarească din jud. Năsăud. Anul I. Nr. 1. Cu acest titlu pleacă la drum noua revistă a colegilor din Năsăud. Pe lângă Cuvântul Redacției mai semnează articole: *Gh. Pteancu*: Cântă clopotele dela Paști, *D. Vranău*: Lui Sandu Manoliu, *D. Maior*: Pedagogie și educație, un articol temeinic, în care se face paralela între aceste două noțiuni, *I. Bunea*, Morală și sociologie, *S. Pop*: Fișa pedagogică ș. a.

Noi îi dorim prosperare și viață lungă.

— „*Cele Trei Crișuri*”, anale culturale. Anul XVI. No. 1-2—1935. Oradea Str. Regele Ferdinand 11. Aceasta revistă ilustrată de elită și de afirmare națională la granița de Vest, în numărul de față se ocupă cu problemele culturale și naționale, făcând un bilanț al activității de 16 ani a „*Cele Trei Crișuri*”.

Amintim articolele: „*Horia*, *Cloșca*, *Crișan*, de *O. Beu*, „*Hereditatea și relațiile cu eugenia*” de prof. Dr. *G. Mari-*

nescu, „Universitatea din Cluj“ de N. Bănescu, „Darea de seamă a Adunării Generale din 25 III. 1935“ de D. Dr. D. Găldău.

— „Parlamentul Românesc“, număr special închinat bisericeii. București III. str. Visarion 32. Director: N. Russu Ardeleanu.

Din materialul foarte vast remarcăm articolele: „Crisa Bisericii“, „Poporul Român și biserica lui“ de Sanct. Sa Patriarhul Miron, „Statul și Biserica“ de Prof. Al. Lapedatu Ministrul Cultelor, „Un scurt cuvânt despre autonomia Bisericii“ de I. P. S. Mitropolitul Nicolae; „Problema minoritară în Ardeal“ de P. S. Episcop Nicolae al Clujului. În acest articol P. S. face un aspru rechizitoriu învățământului de stat preconizând controlul bisericii asupra școlilor.

„Acest control a fost eliminat din școala de stat și locul controlului cinstit și serios l-au ocupat revizorii de control, cari închid de multe ori ochii amândoi și nu văd, nu aud.

„Învățătorii români și ortodoxi sunt persecutați până în pânzele albe de uniți, sub pretextul de „regățeni“ dar de fapt pentru că sunt ortodoxi; sunt puși la cele mai grele probe și expuși tuturor șicanelor și insultelor“.

Nu știm pe ce își întemeiază P. Sa aceasta gravă acuză împotriva actualelor organe de control și contestăm competența și aptitudinile preoților că ar putea exercita un control mai „cinstit și mai serios“ a-

supra învățământului decât organele de control recrutate din corpul didactic.

Avem toate motivele să protestăm în fața unor astfel de acuze ori de unde ar veni.

Învățământul primar așa cum se administrează și supraveghează el, a înregistrat progrese uimitoare în timp, relativ scurt, de după unire și roadele sale se revarsă din belșug asupra culturalizării satele noastre prin munca sistematică și neobosită a învățătorilor, atât în școală cât și în afară de școală.

Chiar P. S. confirmă aceasta în cuvântarea dela congresul învățătoarelor școlilor de copii mici din România ținut la Cluj, în ziua de 3 Mai a. c. când spunea: „Venind unirea, ministrul de atunci și de acum al școalelor românești, a înălțat însă școala neamului la situația de azi. În 4 ani de muncă școala românească a luat un avânt îmbucurător și înălțător“.

Ori, acest avânt nu se putea realiza cu un corp de control necinstit și neserios.

În corpul didactic primar stăpânește un spirit de solidaritate și colegialitate, având cu toții un singur ideal: răspândirea culturii și cimentarea conștiinței naționale. Nu cunoaștem nici un caz ca vreun învățător să fi fost persecutat de colegii săi sau organele de control pe motive confesionale sau regionale. Dacă se face „confesionalism“, trebuie să se știe că acela este de altă proveniență, nu din sânul corpului did. primar. (d. m.)

CRONICĂ - INFORMAȚIUNI

— **Progresele școlii românești după unire.** La congresul dela Cluj al conducătoarelor de grădini de copii mici, dl dr. C. Angelescu, ministrul școlilor, a făcut următoarele declarațiuni:

«Dacă a dat Dumnezeu să vedem visul împlinit și să asistăm la realizarea acestui vis, azi avem o mare datorie de a întări această realizare. Această consolidare trebuie să se facă prin cultură. Să răspândim lumina în păturile cele mai adânci ale popoului.

Când s'a făcut România-Mare, am găsit aproape un număr egal de școli românești primare ca și în vechiul regat. Am găsit în Ardeal 3500 de școli cu clădiri, de cari ne folosim și azi.

În 1928, când am plecat de la ministerul instrucțiunii, am lăsat 42000 învățători în 20 mii școli. Acum un an, când am venit din nou în fruntea departamentului, am găsit 37 mii învățători, deci cu 5000 învățători mai puțin. Aceasta se datora situației economice zisă rea, care se simțea în țară și a înțelegerii greșite a rostului învățământului primar. Azi avem 46000 învățători, prin urmare, într'un singur an am prevăzut în buget peste 9600 de învățători noui. Totuși, în ce privește învățământul primar, nu ne putem lăuda cu o situație prea

avansată. Dimpotrivă, avem încă prea multe de realizat.

Nu este însă suficient, să înființăm numai aceste școli, ci trebuie să asigurăm și situația materială a corpului didactic. Este o greșală neiertată să se creadă, că corpul didactic este așa de bine retribuit, încât să nu se mai ocupe de aproape de el. De aceea am insistat și am făcut toate eforturile omenește posibile, pentru a se da grațiile corpului didactic, fiindcă ele fac parte integrantă din leafa lor.

Învățământul trebuie să fie nu numai cultural, ci și educativ. Cu atât mai mult la noi, căci educația părintească de acasă lasă mult de dorit. Incontestabil, că învățământul primar are o importanță capitală. Nu e mai puțin adevărat, că și educația copiilor are o importanță mare. Eu cred, că și școlile de copii mici au aceeași importanță.

Am vizitat la Târgu-Mureș o regiune înstrăinată, Valea Nirajului. Dacă am plecat îmbărbătat și mândru de școala românească, unde învățătorul își dădca toată osteneala, în ce privește școala minoritară, nu am găsit un singur copil chiar din clasele supraprimare, care să știe un cuvânt românește. Este oare admisibil, ca după 16 ani dela unire, să vedem o asemenea situație? Ba mai mult. Copiii ace-

stor școli minoritare nu știau cine este Regele țării românești, care e capitala țării, nici cine a fost Mihai Viteazul.

Noi nu persecutăm pe minoritari. Nici nu e în sentimentul nostru românesc așa ceva. Dar cerem un lucru: ca aceia, cari sunt cetățeni români și se bucură de drepturi egale ca și noi, să învețe cel puțin limba română. Nu este admisibil a menține în posturi pe învățătorii minoritari, cari nu știu românește. În teritoriile alipite, acolo, unde românii au fost desnaționalizați, trebuie să-i readucem la românism și aceea trebuie să se facă prin grădinile de copii.

Sub dominația ungurească se urmărea desnaționalizarea cu orice preț. Noi nu urmărim decât readucerea alor noștri la românism și cerem ca pe ai noștri să-i cultivăm în graiul și limba noastră. Trebuie să ne ocupăm în primul rând de educația lor morală, căci fără aceasta nu vă veți putea îndeplini datoria, formând caractere.

Neamul românesc în decursul vremurilor a fost menținut mai cu seamă prin biserică. Ea a fost păstrătoarea limbii, a tradițiilor credinței noastre și dragostei de neam. Trebuie deci să facem o bună educație religioasă tineretului, dela școala primară până la universitate. Căci dacă un popor nu este credincios, el nu poate fi făcut a avea dragoste de patrie. Ne trebuie o educație morală, religioasă și națională».

— Un cuib de streini: Maramureșul vovodal.

Dintre toate ținuturile românești cel mai împestrițat cu elemente de obârșie streină, este fără îndoială Maramureșul. Nezăgăzuirea la timp a infiltrațiunii streinilor a dat naștere unui fenomen ciudat: elementul autohton a ajuns în trista situație de tributar al tuturor liftelor pripășite în mult îngăduitoarea țară a vovozilor descălecători. Orașul Sighet este un centru eminent evreomaghiar. Reromânizarea acestui orașel de graniță se impune astăzi ca o necesitate inexorabilă. Iar satele, coplesite și ele mai cu seamă de jidovi veniți peste noapte din Galiția, trebuiesc deparazitare. Situația de astăzi este intolerabilă. Maramureșul — leagăn al vovozilor Dragoș și Bogdan — este sub stăpânirea streinilor. O parte imensă dintre funcționarii de stat, județ și comună sunt streini nu numai de nația română, ci și de aspirațiunile ei.

Iar puterea politică, în mare parte, este și ea la cheremul revanșarzilor și a celor din biblicul neam al vânzătorului Iuda. Pentru a ilustra această afirmațiune voiu cita două cazuri destul de recente :

1. Ivindu-se în județ un post de slujbaș, au așteptat numirea mai mulți tineri români cu bacalaureat și chiar licențiați. În fața lor s'a postat, drept redutabil concurent, un ungar cu 4 clase secundare. Și, culmea culmi-

lor, a fost preferat tocmai maghiarul;

2. Președinte al comisiei de înaintări a funcționarilor județeni a fost numit tot un ungur, dar acesta — ce e drept mai învățat și mai competent — cu 4 clase primare, fost salahor — zidar, iar în prezent «mare antreprenor» și dictator în domeniul construcțiilor publice din Maramureș.

Am amintit aceste cazuri nu din dorul de a polemiza, ci pentru a arăta până unde s'au înfipt streinii în inima țării vovezilor. Dacă într-o instituție publică auzi numai vorbă ungurească. Placardele de pe pereții «vorbiți românește!» reprezintă par'că sfidarea și batjocurirea cruntă a națiunii valahe. Examenele de limba română a funcționarilor minoritari n'au fost decât o parodie. Inși cari nu cunosc nici graiul și nici scrisul românesc au «reușit» cu bine. Cât de meritat a fost succesul «desăvârșit» e destul de elocvent ilustrat de următoarea întâmplare: un domn notar ieșind din sala de examinare dădu busna într-o bodegă. Întâlnind acolo un cunoscut îi comunică rezultatul examenului care pentru dsa s'a soldat cu nota 10. De bucurie strigă crâșmarului: «moi chelneru aduci la noi două tapi de bere!» Iată cum stâlcesc — streinii promovați cu media 10 — limba noastră strămoșească.

Situația aceasta însă nu e prea tragică, căci la urma

urmelor se poate aplica o măsură radicală: concedierea în masse. Răul cel mare rezidă în domeniul economic. Maramureșul vovevodal economicește este complect robii streinilor. Elementul autohton se află la remorca păducherei streine, care acaparase toată avuția ținutului. Inghenunchierea această însă, nu poate dăinui la infinit. Românii trebuie să fie repuși în drepturile lor firești, cu sau fără voia intrușilor oploșiți peste noapte!

La sate, preoțimea și învățătorimea au sacra datorie să desanalfabetizeze masele și să le organizeze rezistența economică, prin cooperatie și syndicate. Punând la îndemâna elementului românesc mijloace de concurență egale cu cele de care dispun streinii, cu siguranță viața noastră va căpăta un aspect nou. Naționalismul care trebuie să ne înflăcăreze pe toți maramureșenii în momentul de față, este cel constructiv. Mergând pe acest drum nimeni nu are dreptul să ne oprească. Dimpotrivă, se cuvine să fim încurajați.

Ion Berinde.

— **Cum tratează Ungaria minoritățile sale.** Ziarul «Hatzfelder Zeitung», din Jimbolea, publică următorul articol:

«Curtea de apel din Cinci Biserici (Ungaria), a condamnat pe d-rul Franz Basch, secretarul general al soc. pentru răspândirea culturii germanilor din Ungaria, pen-

tru periclitarea statului maghiar și a ordinii sociale, la cinci luni închisoare, pierderea dreptului de funcțiune pe timp de 3 ani și expulzarea sa din comuna șvăbească Bataapati, pe viață. D-rul Franz Basch este un fiu al comunei noastre. El a făcut recurs la Curtea de Casație din Budapesta.

Drumul de suferințe al celor 550.000 de germani din Ungaria de după război, este cunoscut. Cu toate că tratatele dintre state și dispozițiunile pentru apărarea minorităților, sunt valabile și pentru Ungaria, a-tot puternicii trec peste ele ca și când nici n'ar exista.

Și când — câteodată — un bărbat german sincer, intervine pentru drepturile popoului său, atunci sbirii guvernului sunt întotdeauna gata să intervină și să facă să amuțească oamenii ce stau în serviciul popoului lor, sau le imprimă ștampila inferiorității morale și patriotice. Din aceasta reese concluzia că Ungaria, în cei 21 ani trecuți, adică din Iunie 1914 și cu toată ciuntirea ei și cu toate că milioane de maghiari trăesc astăzi în statele sud-est europene, n'au învățat nimic, dar absolut nimic. Politica cismelor de lac, a cravașei pentru câini, este și acum caracterul acestei țări mici, care, cu o necrezută duplicitate și dublă morală, cere mereu să se facă dreptate unguirilor din statele succesore; în schimb, ea este departe de a da minorităților

sale naționale drepturi, — cu toate că ar fi obligată nu numai din motive de cuminenție politică, ci și în baza tratatelor dintre state și a dispozițiunilor pentru apărarea minorităților. Domnii magnați din Budapesta și salahorii lor ascultători și supuși, mai visează poate și astăzi povestea Ungariei Mari cu aproximativ 30 milioane unguri și cred că roata istoriei se va întoarce de dragul lor spre a schimba aspectul hărții europene de după război, cel puțin în ce privește Ungaria. Că acest vis este cu totul nedrept, ca și toate speranțele pe care le nutresc astăzi încă în Ungaria, în special în ce privește minoritățile germane ce trăesc în statele sud-est europene, bine înțeles inclusiv noi șvabii, se pare, sau cei din Budapesta nu voesc să știe ceea ce trebuie să se spună odată ferm și clar: că poporul german din România n'are nimic comun cu paternitatea acestui vis și respinge de asemenea orice comunitate cu o țară în care se răpesc fraților și surorilor până și cele mai mici drepturi și unde orice manifestație culturală a unui popor minoritar este pecetluită drept «o primejdie a statului și a ordinii sociale».

Cu toate acestea, minoritatea germană din Ungaria cismelor de lac și a cravașei, va obține odată drepturile garantate de state. Nici în Ungaria nu poate fi pentru totdeauna asuprită și amuțită

o minoritate națională. Din motivul acesta, cazul condamnării scandaloase din Cinci Biserici, este numai o târăgănare, dar nici decum o soluționare a chestiunii minorității germane din Ungaria.

În tot cazul astfel de condamnări scandaloase nu sunt apte să facă pe conducătorii minorității germane să se clatine, sau să se supună intențiilor domnilor dela Budapesta. Ei vor continua să parcurgă cărarea plină de spini a datoriei în serviciul poporului lor și vor merge mai departe până când lupta ce le-a fost impusă lor și poporului lor cu crudă brutalitate, va avea un rezultat favorabil pentru ei.

Dealtfel, cei ce stă într-o casă de sticlă, să nu arunce nici odată cu bolovani. E o înțelepciune de toate zilele, care însă nu-și pierde nici-odată sensul ei adânc.

— **Se maghiarizează meseriile din Ardeal.** Statisticile întocmite în ultimul timp despre numărul ucenicilor români și minoritari, dovedesc că numărul ucenicilor români este în continuă scădere.

În anul 1920, procentul ucenicilor români era de 10—15%, iar acesta a tot crescut până în anul 1931 când a fost de 30%.

Dela această dată însă, numărul ucenicilor români descrește procentual față de minoritar.

Această descreștere a elementului românesc se dato-

rește pe de o parte depresiunii economice din ultimul timp, care a creiat foarte mulți șomeri, iar pe de altă parte proastei organizațiuni a învățământului muncitoresc.

Iată mai jos câteva date statistice cu privire la numărul ucenicilor în diferite centre din nordul Ardealului:

Cluj: români 256, maghiari 541, sași 13, evrei 162, alții 2, total 977; *Huedin*: români 19, maghiari 45, evrei 3, total 67; *Turda*: români 39, maghiari 117, total 156; *Câmpia Turzii*: români 25, (Rodul laudabil al activității întreprinderi românești «Industria sârmei»); *Lugoj*: români 14, maghiari 26, evrei 8, alte naționalități 1, total 49; *Câmpeni*: români 27, maghiari 1, total 28; *Bistrița*: români 86, maghiari 30, sași 63, evrei 16, alte naționalități 1, total 196; *Năsăud*: români 18, evrei 5, total 23; *Dej*: români 75, maghiari 109, evrei 43, total 227; *Gherla*: români 23, maghiari 6, evrei 11, alte naționalități 2, total 160; *Beclean*: români 9, maghiari 6, evrei 11, alte naționalități 1, total 27; *Satu-Mare*: români 189, maghiari 260, sași 48, evrei 95, total 592; *Baia-Mare*: români 60, maghiari 80, sași 5, evrei 21, total 166; *Seini*: români 23, maghiari 15, sași 5, evrei 21, total 64; *Zalău*: români 21, maghiari 63, evrei 1, total 85; *Tășnad*: români 22, maghiari 45, evrei 14, total 81; *Carei*: români 58, maghiari 56, sași 56, evrei 18, alte naționalități 7, total 195;

Cehul-Silvaniei: români 1, maghiari 9, evrei 6, total 16; *Șimleul-Selvaniei*: români 16, maghiari 52, evrei 5, alte naționalități 2, total 75; *Valea lui Mihai*: români 10, maghiari 24, evrei 3, total 37; *Jibou*: români 17, maghiari 30, evrei 4, total 45; *Sighet* români 17, maghiari 25, evrei 55, alte naționalități 6, total 103; *Șomcuta-Mare*: români 18, maghiari 10, evrei 6, total 34. Total pe naționalități: români 1046, maghiari 1597, sași 191, evrei 503, alte naționalități 22. Total general: 3338 de elevi ucenici.

Situația e deci foarte tristă. Numărul ucenicilor români e mai puțin de o treime din numărul total al ucenicilor!

Mai putem oare tolera această stare de lucruri? Este doar la mîntea omului care va fi urmarea: mâine, când ucenicii aceștia vor deveni meseriași proporția se va menține și vom avea mai puțin de o treime de meseriași români, față de minoritari! Ori în baza proporției etnografice ar trebui ca numărul meseriașilor români să fie de trei ori cât e numărul ungarilor, după cum numărul românilor din Ardeal e de trei ori mai mare decât acela al maghiarilor!

Aceasta este oare politica noastră națională, cu care ne lăudăm lucru mare, și care în realitate se reduce la vorbe și la o regretabilă lipsă de vederi generale și de simț de organizare!

— **Alegerea pentru desemnarea noului mitropolit greco-catolic al Blajului.** Sub președinția P. S. Episcop Valeriu Traian Frențiu, dela Oradea, s'a desfășurat azi 7 Mai, alegerea pentru desemnarea noului mitropolit greco-catolic al Blajului.

Iată rezultatul votului:

P. S. Episcop dr. Alexandru Nicolescu dela Lugoj, 42 voturi; P. S. Episcop dr. Iuliu Hossu dela Cluj, 27 voturi; P. S. Episcop Traian Frențiu dela Oradea, 12 voturi; P. S. Episcop dr. Al. Russu dela Baia-Mare, 11 voturi; canonicul dr. Victor Macavei dela Blaj, 6 voturi; canonicul dr. Ion Bălan dela Blaj, 2 voturi.

Votarea s'a făcut conform noului regulament, în catedrala metropolitană, în prezența tuturor episcopilor, canonicilor, protopopilor și notarilor districtuali din arhidiecează și a tuturor directorilor de cancelarii dela toate aceste episcopii.

Numărul total al alegătorilor a fost de 100.

Rezultatul se va comunica prin nuntialul apostolic dela București, Sfântului Scaun, care, de acord cu guvernul țării noastre, numește dintre candidați pe viitorul mitropolit.

— **Examenul de bacalaureat.** Ministerul instrucțiunii a făcut cunoscut inspectoratelor locale de învățământ că înscrierile candidaților la examenul de bacalaureat.

laureat din sesiunea Iunie, se fac numai prin direcțiunile liceelor pe cari le-au absolvit candidații și cari vor controla sesiunile la cari s'au prezentat.

Inscrierile se fac numai până la 31 Mai. Candidații sunt obligați să depună examenul numai la comisia unde va fi repartizată școala pe care au absolvit-o. Numai în caz de forță majoră, când și-au schimbat domiciliul, pot depune examenul numai cu aprobarea scrisă a ministrului la altă comisie, din alt centru. În acest caz, cererile însoțite de acte doveditoare de strămutare a domiciliului vor fi înaintate ministrului instrucțiunii cel mai târziu până la 31 Mai.

Tot odată, ministrul a cerut inspectoratelor școlare să comunice din timp numărul probabil al candidaților, în vederea fixării centrelor de examinare.

Comisiile de examinare vor fi întocmite după 20 Iunie.

— **Apel.** Pe întinsul graniței noastre de Nord-Vest, dela Oradea până la Sighetul Marmației — peste 250 Km. — nu sunt încă atâtea turle de biserici ortodoxe române, măcar câte degete la o singură mână. Capitalele de județe, toate orașele de pe această frontieră și dintre multele noastre colonii, afară de 2—3, toate sunt fără biserici.

Așa și în orașul nostru

Carei, fost reședință de județ și astăzi comună urbană. Deși pe lângă 10.000 locuitori minoritari adăpostește un bun mănunchiu de creștini ortodocși, un regiment de infanterie, patru școli secundare cu mulți profesori și elevi ortodocși, totuși din contribuția acestora toți, dar toți! bieți funcționari cu leafă fixă și la minimum redusă, nu-și poate crea fonduri necesare pentru un modest lăcaș de închinare Atotmilostivului.

Socotindu-ne neputința noastră, deși cunoaștem împrejurările grele, în cari ne sbatem cu toții, apelăm la contribuția publică a tuturor concetățenilor noștrii frați de un sânge și de o lege, cu credința fermă, că cei buni vor grăbi a dăruii cu dragă inimă obolul lor pentru zidirea «Casei lui Dumnezeu», aici unde glasul ortodoxiei a fost adânc înmormântat de dușmanii seculari ai neamului nostru și numai dreptatea lui Dumnezeu ne-a adus iarăși la reînvierea credinței noastre strămoșești, pe aceste plaiuri străbune.

Ajutându-ne la această preamărire a slavei lui Dumnezeu, *Atot Milostivul Părinte*, va trimite razele mângâierii Sale peste noi toți, unindu-ne în marea bucurie tradițională «din cele vremi trecute», când fiecare biruință se însemna cu noi și noi lăcașuri de slavă *Tatălui Cereșc*.

Of. Paroch. Ort. Român din Carei — Săluj.

Buletinul Revizoratului Școlar al Jud. Sălaj

Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai.)

No. 2756 — 1935. **Comemorarea lui M. Kogălniceanu.** Comunicăm ord. Ministerului No. 62408 — 1935 cu adaosul că la școlile unde nu s'a făcut comemorarea să se facă neîntârziat introducându-se în Registrul de Prezență. «Domnule Revizor, Fundația Culturală «Mihail Kogălniceanu» și-a luat sarcina să perpetueze, în România întregită, amintirea lui Mihail Kogălniceanu. În acest scop, în Capitala țării i se va ridica un monument, iar fundațiunea ce-i poartă numele, va fi un așezământ de cultură, demn de Mihail Kogălniceanu și de contribuția sa la cultura românească. Școala românească trebuie să dea o pildă de recunoștință pentru Mihail Kogălniceanu. De aceea, pentru reînprospătarea amintirii lui Mihail Kogălniceanu, vă rugăm insistent și imediat să luați măsuri, ca în săptămâna dela 8—14 Aprilie 1935, să se țină elevilor tuturor școlilor din acel județ de către unul dintre membrii corpului didactic o prelegere, în care să se vorbească de lupta pe terenul național a lui Mihail Kogălniceanu și de marele rol ce la avut în pregătirea Unirii dela 1859, de opera sa istorică și literară și de marile reforme de care este legat numele, celui care a fost cel mai mare răspânditor de cultură din secolul trecut și bărbatul de stat care a contribuit la așezarea Statului Român modern. Totodată vă încunoștiințăm, ca să dați tot sprijinul apelului și listelor de subscripție ce vi se vor trimite de susamintita fundație».

No. 2304 — 1935. — **Sprijinul orbilor.** «Domnule Revizor, Pentru știre, avem onoare a Vă da în copie, ordinul Ministerului Instrucțiunii No. 17.760 — 1935, Societatea «Sprijinul orbilor din România» în dorința de a veni în sprijinul orbilor, a hotărât să lanseze una mie liste de subscripție aprobate de Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale pentru a strânge fondul necesar cu care să construiască un cămin și ateliere unde orbii să aibă de lucru și să-și câștige pâinea în mod demn. Ministerul, față de frumoasa inițiativă luată de această societate, recomandă școalelor din regiunea Dvs. să accepte aceste liste de subscripție și să le dea sprijinul posibil».

No. 1598 — 1935. — **Organizarea rulării unui film.** Pentru știre, avem onoare a Vă da în copie, ordinul Ministerului cu Mr. 15795 - 1935: «Avem onoare a Vă ruga să puneți în vedere direcțiunilor școalelor de toate gradele din Regiunea Dvs. că Comandamentul Mării Legiunii a cercetașilor României a organizat rularea unui film sonor românesc în lungime

de 1200 metri, al Jamboreei Naționale ce a avut loc astăvară la Mamaia. Reprezentând viața cercetășească sub aspectele ei cele mai frumoase și variate, concursurile sportive, cu vizita M. S. Regelui și A. S. Regale Principele Nicolae, acest film constituie un prețios mijloc de propagandă pentru tineret în general. Ministerul, socotind că acest film este un prilej nimerit de îndemn către cercetășie, aprobă ca toți elevii să asiste la rularea lui ce va avea loc — fie în localul școlii respective, — sau la unul din cinematografele din localitate».

No. 2872—1935. — **Catehizarea copiilor.** Domnule Revizor, «Fiind informați de Sfta Mitropolie a Ungro-Vlahiei, că în unele localități preoții nu se conformează nouilor dispozițiuni ale legii învățământului primar, în ceea ce privește catehizarea copiilor, organele de control ale Ministerului cunosc unele cazuri, fără a putea fi știute și de biserică. În consecință Ministerul vă pune în vedere să faceți cunoscut toate cazurile de neprezentarea preoților la datorie și Sfetei Patriarhii din București, spre a cunoaște realitatea situației».

No. 3029—1935. — **Combaterea gândacilor de Mai.** «În timpul lunii Mai Cărbușul (gândacul de Mai) își va face aparițiunea în număr mare, dat fiind că își încheie ciclul său evolutiv în cursul acestui an. Atât sub formă de adult (gândac) dar mai ales sub formă de larve (viermi albi) această insectă aduce pagube foarte mari culturilor. Este în interes de ordin general, ca toată lumea să conlucreze în vederea luptei ce trebuie dusă în contra acestui atât de vătămător dușman al culturilor. În acest scop Serviciul de Protecția Plantelor a întocmit instrucțiuni speciale (trimise la toate instituțiile din țară) arătând felul de viață și măsurile practice pentru combaterea cărbușilor. Unul din cele mai practice mijloace de distrugere în momentul când căndacii vor începe să apară este recoltarea (strângerea) lor dimineața. Pentru reușita acestei operațiuni, atât organele agricole cât și cele administrative trebuie să conlucreze mână în mână în vederea aplicării stricte a acestei măsuri de luptă. Un concurs neprețuit în vederea acestui scop va putea fi dat de d-nii învățători împreună cu elevii școlilor primare. Dar mai mult, chiar organele militare cari au în patrimoniul lor culturi agricole au îndatorirea de a conlucrea în acest scop. O propagandă intensă trebuie deci dusă de toate organele responsabile în vederea obținerii unor rezultate cât mai bune. În consecință avem onoare a vă ruga să binevoiți ca și dvs. să luați parte efectivă cu tot avântul prin propaganda ce veți face în vederea reușitei acțiunii de distrugere a acestor periculoși dușmani ai culturilor».

ASOCIAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR SECȚIA SĂLAJ

I N V I T A R E

Asociația Învățătorilor din jud. Sălaj, cu prilejul adunării generale anuale și a comemorării fostului învățător, vicepreședinte și președinte de onoare a „Reuniunii Învățătorilor Români Sălăjeni“ unul dintre cei mai bravi și valoroși dascăli ai Sălajului de pe vremuri, *Vasile Olteanu*, dela moartea curuia se implinesc 25 de ani, aranjază o Serată Culturală urmată de dans, în ziua de *25 Mai 1935*, în sala teatrului orașenesc din Zălau, având urmatorul program :

I.

- a) Cuvânt de deschidere, rostit de Președintele Asociației.
- b) „Exerciții gimnastice“ exec. de elevii școlii prim. de băieți Zălau.
- c) „Mureșeana“ dans național, exoc. de elevele școlii prim. de fete Zălau.
- d) „Unirea“, poezie de Alfred Moșoiu, decl. de Maria Domnescu, cl. IV.
- e) „Sârbă“ dans național, exec. de elevii școlii prim. băieți Zălau.
- f) Discurs festiv, rostit de dl. Sava Cruceanu, dir. Pereceiu.

II.

- a) „Rugăciune“ din Op. Craiu Nou, cor mixt de C. Porumbescu, exec. de corul inv. din plasa Bucium.
- b) „La oglindă“, poezie de Gh. Coșbuc, decl. de d-na Veturia Dobocan n. Fărcașiu, inv. Năpradea.
- c) „Negruța“ cor mixt de I. Vidu, exec. de corul inv. pl. Bucium,

III.

- a) „La Fântână“ cor mixt de I. Bena, exec. de corul inv. din plasa Tășnad.
- b) „Dasaratas“ din antologia sanscrită, trad. de Gh. Coșbuc, decl. de dl. Ioan Bălășoiu, inv. Plopiș.
- c) „Badea meu“ cor mixt de I. Bena, exec. de corul inv. pl. Tășnad.

IV.

- a) „Măriți pe Domnul“ cor mixt de L. Beethoven, exec. de corul inv. pl. Șimleu,
- b) „Sub patrafir“ poezie de Gh. Coșbuc, decl. de dl. Corneliu Fănățeanu inv. Zălau.
- c) „Hora Severinului“ cor. mixt de G. Dima și „Toarce lele“ cor mixt de T. Popoviciu, exec. de corul inv. pl. Șimleu.

V.

„Trăiască România Mare“ cor mixt de V. Ivela, exec. de corurile unite ale inv. din plasele: Buciumi, Șimleu, Tășnad și Valea lui Mihai.

Invitări speciale nu se trimit. — Onor. public din loc și jur cu onoare este rugat și invitat a lua parte la această manifestație culturală a învățătorilor. — Școala românească trebuie să se bucure de tot sprijinul tuturor acelor care simt și trăesc romaneste. — Taxa de intrare 30 lei de persoană. — Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor chita pe cale ziaristică. — Inceputul la ora 21 fix. — Onoratul public este rugat a se prezenta punctuos la serată, deoarece programul se va începe la ora fixată fără așteptare. — Ținută simplă. — Muzică excelentă. — Diferite surprize, confeti, etc. etc.

Comitetul.

RAPORT

de situația materială a Asoc. Inv. din jud. Sălaj, de pe anul 1934—35, către adunarea generală anuală din 25 Maiu 1935.

Onorată adunare generală,

In conformitate cu disp. art. 37 din Statute, avem onoare a vă înainta pentru aprobare raportul general de situația materială a Asociației noastre pe anul 1934—1935 (dela 1 Aprilie 1934 până la 31 Martie 1935) precum urmează:

Cont de gestiune

— la 31 Martie 1935 —

Incasări.

1. Cotizații dela membrii titulari (1 %) anul 1934.	Lei 53.182
2. Din cotizații restante — — — — —	„ 29.548
3. Restituiri dela foști casieri — — — — —	„ 700
4. Incasări dela membrii ajutați (inv. suplinitori) —	„ 2.376
5. Din taxe de înscriere — — — — —	„ 870
6. Soldul la 31 III. 1934 — — — — —	„ 4.421
7. Pentru fondul »Mihai Viteazul« — — — — —	„ 1.135
8. La petrecerea din 9—VI—1934 (brut) — — — — —	„ 8.936
9. Pentru revista »Școala și Viața« — — — — —	„ 21.738
10. Pentru »Cuvântul Inv.« — — — — —	„ 3.250

Total Lei : 126.156

	<i>Plăți.</i>
1. Asociației Generale taxe curente și restante — Lei	17.163
2. Asociației Regionale „ „ „ „ „ „	18.902
3. Subsecțiilor din taxe „ „ „ „ „ „	3.290
4. Președintelui deplas. — — — — — —	11.991
5. Secretarului „ — — — — — —	966
6. Casierului „ — — — — — —	2.820
7. Cenzorilor „ — — — — — —	1.140
8. Administrația — — — — — —	3.137
9. Diverse — — — — — —	3.741
10. Delegația la Congrese (Turda și Iași) — — — — —	11.100
11. Membrilor din Comitet deplasați la ședințe — — — — —	3.655
12. Cheltueli cu petrecerea (9 -VI.-1934) — — — — —	7.201
13. Pentru tipărirea »Almanahului Inv.« — — — — —	18.400

Total Lei: 103.506

Bilanț: Incasări lei: 126.156.

Plăți „ 103.506.

Sold Lei: 22.650.

Zălau, la 15 Maiu 1935.

Președinte, Casier general,
Simion Oros. *Aug. Maxim.*
 (Procesul verbal se va publica în numărul viitor).

A P E L

Ioan Avram dir. inv. și sculptor dela școala primară No. 3 din Zălau, județul Sălaj, *cu data de 1 Iulie până în 1 August a. c.*, deschide un curs de lucru manual, modelaj și molaj cu durată de 6 zile, care se va ținea la școala primară No. 1 din Zălau, în orele dela 8—11 și dela 3—5.

La acest curs fiecare dintre candidați va face 50 figuri ușoare, puțin grele, tot mai grele, din materialul școalei primare, pentru a le avea ca modele la școalele la cari propune fiecare. Va primi întreg materialul pentru modelaj, o stativă ca model pentru așezarea lucrărilor pe perete, unelte pentru modelaj. Toate acestea în schimbul sumei de lei 200.

Toți colegii care voesc să ia parte la acest curs, să trimită suma respectivă pe adresa Onor. Revizorat al județului Sălaj, Zălau. — În ordinea primirii sumei de bani, colegii vor fi împărțiți în grupe de 40—50 persoane.

Zălaul are climă foarte plăcută, este înconjurat cu păduri de stejar și brad, are apă arteziană și aer curat.

Zălau, la 20 Maiu 1935.

Cu stimă, *Ioan Avram*, inv. dir. sculptor.

Redactor responsabil: D Mărgineanu.